

روش‌های عملیات ترور، جاسوسی و آدم‌ربایی ایران در خارج

ماتیو لویت

از مقامات برجسته فعلی و سابق آمریکا و دیگر کشورها در گردهمایی سالانه شورای ملی مقاومت ایران حاضر بودند.^۳ آمریکا با دست گذاشتن روی این پرونده دنبال این بود که شرکای خود را برای مقابله با حمایت ایران از تروریسم در دنیا بسیج کند. یک مقام ارشد وزارت خارجه در یک جلسه اطلاع‌رسانی مطبوعاتی نگرانی‌های واشنگتن را به طور خلاصه این‌گونه مطرح کرد:

جدیدترین نمونه، توطئه‌ای است که بلژیکی‌ها خنثی کردند، و ما یک دیپلمات ایرانی از سفارت اتریش داشتیم که در توطئه بمب‌گذاری در گردهمایی رهبران اپوزیسیون ایران در پاریس دست داشت. آمریکا از تمام کشورها مصرانه می‌خواهد تا دیپلمات‌های سفارت‌های ایران را به دقت زیر نظر بگیرند تا از امنیت کشور خود اطمینان حاصل کنند. اگر ایران بتواند برای بمب‌گذاری‌هایی در پاریس نقشه بکشد، می‌تواند حملاتی را در هر جای دنیا اجرا کند، و ما از تمام کشورها مصرانه می‌خواهیم که نسبت به استفاده ایران از پوشش دیپلماتیک برای دسیسه‌چینی در زمینه حملات تروریستی هشیار باشند.^۴

از قضا، نقشه بمب‌گذاری خنثی شده پاریس فقط بخشی از رشته عملیات‌های ایران است که از طریق عوامل ایرانی یا نیروهای نیابتی‌شان اجرا شده است. در ژوئن ۲۰۱۸، در پی تحقیقات سرویس اطلاعات هلند،^۵ دولت هلند دو دیپلمات ایرانی را از سفارت ایران در آمستردام

دکتر ماتیو لویت هموند سابق فرامر-وکسلر و مدیر برنامه راینهارد در انستیتو واشنگتن در زمینه ضدتروریسم و اطلاعات است. لویت در سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۲۱ استاد کرسی اندرو اچ. سیگل در زمینه سیاست خارجی آمریکا در خاورمیانه در مرکز تمدن یهودی در دانشگاه جورج تاون بود. او در منصب ضدتروریسم با اف.بی.آی و وزارت خزانه‌داری کار کرده است، و نویسنده «حزب‌الله: ردپای جهانی حزب‌الله لبنان» است او از سال ۲۰۰۸ برای سی.تی.سی سنتینل مطلب می‌نویسد. توئیتر او: @Levitt_Matt
نویسنده از محققان انستیتو واشنگتن، ایلانا کریل و لورن فردریکس به خاطر حمایت پژوهشی و ادیتوریال برای این پروژه سپاسگزاری می‌کند.

طی بیش از چهار سال گذشته، ایران از طریق عملیات‌های ترور، عملیات‌های آدم‌ربایی، و فعالیت‌های شنود-و-پایش که تسهیل‌کننده هر دوی آن‌هاست، ناراضیان (ایرانی)، دشمنان غربی، اسرائیلی‌ها، و یهودیان را هدف گرفته است. ایران این عملیات‌ها را در سراسر دنیا چه در کشورهای دارای نهادهای قوی اعمال قانون و سرویس‌های اطلاعاتی و گذرگاه‌های مرزی چه در کشورهای ضعیف اجرا کرده است. و این کار را به شکلی پیوسته ادامه داده است؛ از جمله در زمان‌ها و مکان‌هایی که چنین اقداماتی می‌توانسته تلاش‌های دیپلماتیک ایران را، مثلاً در مذاکره بر سر برنامه هسته‌ای، تضعیف کند. این تحقیق که بر اساس مجموعه-داده‌های ۹۸ عملیات ایران از سال ۱۹۷۹ تا ۲۰۲۱ تهیه شده، نقشه روندهای کلیدی در دسیسه‌چینی‌های خارجی (عملیاتی شده یا ناکام‌مانده) ایران را ترسیم می‌کند.

در فوریه ۲۰۲۱، دادگاهی در بلژیک اسدالله اسدی، دیپلمات ایرانی مقیم وین، را به سازمان‌دهی یک توطئه بمب‌گذاری در جولای ۲۰۱۸ در گردهمایی سالانه شورای ملی مقاومت ایران-جناح سیاسی سازمان مجاهدین خلق-در نزدیکی پاریس محکوم کرد. همین‌طور سه همدست او هم که همگی شهروندان دو تابعیتی ایرانی-بلژیکی و ساکن بروکسل بودند، به خاطر نقش‌شان در این توطئه محکوم به حبس شدند.^۱ بنا به گفته دادستان‌های آلمان و بلژیک، اسدی یک دیپلمات عادی نیست بلکه مامور اطلاعاتی ایران است که در پوشش دیپلماتیک فعالیت می‌کند. این دادستان‌ها طی بیانیه‌ای اعلام کردند که اسدی وابسته به وزارت اطلاعات ایران است، نهادی که وظیفه‌اش «اصولاً نظارت شدید بر گروه‌های اپوزیسیون داخل و خارج ایران و مقابله با آن‌هاست».^۲

توطئه پاریس از لحاظ گستره آن بسیار متهورانه است. عاملان اجرای آن می‌خواستند به جای یک ترور هدفمند، انفجاری برای کشتار کور صورت دهند؛ اسدی ماده منفجره «تری استون تری پراکسید» (TATP) و یک چاشنی را با پروازی از ایران به اتریش قاچاق کرد؛ نقشه عملیات شامل چند نقطه تماس در دست‌کم پنج کشور اروپایی بود؛ و چند تن

«هرچند می‌دانیم ایران از فقدان سرویس‌های امنیتی پیشرفته در جاهایی مثل اروپای شرقی، آسیای میانه و آفریقا سوءاستفاده می‌کند، در اروپا و آمریکا هم کماکان به طرح حملات و ارتقای توانمندی‌های شنود-و-پایش خود ادامه می‌دهد گرچه محیط برای عملیات جاسوسی دشوارتر است.»

سال ۱۹۹۰، تخمین ما این است و در واقع اطلاعات موثق داریم که ایران مسئول بیش از ۵۰ قتل مخالفان سیاسی و دیگران در خارج است.^{۱۶} ولی در حالی که جمهوری اسلامی ایران تاریخچه‌ای طولانی از عملیات‌هایی از این قبیل دارد، گویا طی دهه گذشته (۲۰۲۱-۲۰۱۱) این عملیات‌ها شدت گرفته و الگوهای متعددی داشته که شایان بررسی و شناسایی است. برخی رویدادهای مهم در سال‌های اخیر نیاز به درک بهتر روندها در عملیات ترور، جاسوسی و آدم‌ربایی ایران را نشان می‌دهد. مهم‌تر از همه، ترور هدفمند سردار قاسم سلیمانی فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران ایران در ژانویه ۲۰۲۰ همراه با ابومهدی المهندس رهبر شبه‌نظامیان شیعه (که در لیست تروریست‌های آمریکا بود)، به وضوح ریسک تلافی یا تنش‌افزایی از سوی ایران را بیشتر کرده است. تاکنون، ایران اصولاً از طریق هدف گرفتن نیروهای آمریکایی در عراق به این واقعه پاسخ داده است. ولی روزهای پس از حمله به سلیمانی، دستگاه‌های اطلاعاتی و نیروهای اعمال قانون آمریکا با انتشار یک بولتن مشترک اطلاعاتی هشدار دادند که لازم است «نسبت به بروز تهدید بالقوه با هدایت دولت ایران یا حامیان افراطی خشونت طلب دولت ایران علیه افراد، تاسیسات و شبکه‌های [کامپیوتری] واقع در آمریکا هشیار بمانیم».^{۱۷} رویدادهای مهم دیگری این موضوع را بهنگام‌تر می‌کند؛ از جمله: مذاکره بر سر بازگشت احتمالی آمریکا به یک توافق هسته‌ای تازه (نسخه روزآمد برنامه جامع اقدام مشترک، یا برجام)؛ احتمال واکنش ناگهانی منفی ایران به پیامدهای اقتصادی تحریم‌های بین‌المللی؛ مواضع تهاجمی ایران در منطقه در جاهایی مثل سوریه، عراق، یمن، و تنگه هرمز و خلیج فارس؛ تنش‌های داخلی، سیاسی، اقتصادی، و محیط‌زیستی در خود ایران؛ و احتمال قریب‌الوقوع انتخاب رهبر جدید با توجه به کهولت سن علی خامنه‌ای.

گزارش حاضر بر اساس یک مجموعه از داده‌های غیرمحرمانه و قابل دسترسی آزاد شامل اطلاعات مربوط به ۹۸ عملیات خارجی ایران از دسامبر ۱۹۷۹ تا دسامبر ۲۰۲۱ تهیه شده است. این مجموعه-داده با استفاده از اسناد دادگاه‌ها، گزارش‌ها، اعلامیه‌های مطبوعاتی، و اخبار رسانه‌ها تنظیم شده و، در نتیجه، در اساس، به اطلاعاتی که در

اخراج کرد. این حرکت درست در ماه‌های بعد از ترور مسلحانه یک فعال عرب ایرانی در آمستردام^{۱۸} اتفاق افتاد. در مارس ۲۰۱۸، مقامات آلبانیایی در پی پایش مکانی که قرار بود در آن جشن نوروز برگزار شود، دو مامور ایرانی را به تروریسم متهم کردند. در ژانویه ۲۰۱۸، نیروهای امنیتی آلمان به چندین خانه حمله کردند چون در پی هفته‌ها شنود-و-پایش معلوم شد این خانه‌ها با ماموران ایرانی مرتبط اند. از قرار معلوم، این ماموران اهداف اسرائیلی و یهودی بالقوه در آلمان را زیر نظر داشتند، از جمله سفارت اسرائیل و یک کودکستان یهودی. برای ده تن از عوامل ایرانی قرار بازداشت صادر شد، ولی هیچ‌یک دستگیر نشد.^{۱۹}

چند هفته پیش از آن، دادگاهی در آلمان یک مامور ایرانی را به خاطر آنکه اهدافی از جمله رئیس انجمن آلمان-اسرائیل را در سال ۲۰۱۶ زیر نظر داشت، به جرم جاسوسی محکوم کرد. متعاقباً دولت آلمان اعتراضی رسمی به سفیر ایران فرستاد.^{۲۰}

اما شاید نگران‌کننده‌تر از همه این است که به رغم تبلیغات منفی ناشی از دستگیری اسدی و همدستانش، عملیات‌های ترور، جاسوسی و آدم‌ربایی ایران کاهش نیافته و کماکان ادامه دارد. مطابق مجموعه-داده‌هایی که مولف گردآوری کرده است، طی سه سال بعد از توطئه پاریس، دست‌کم ۲۶ مورد مستند از این‌گونه عملیات‌ها در نقاطی از کلمبیا تا قبرس، دانمارک، دوبی، اتیوپی، فرانسه، آلمان، عراق، اسرائیل، کنیا، هلند، اسکاتلند، سوئد، ترکیه، بریتانیا و آمریکا صورت گرفته است. از این جمله است عملیات افشاء‌شده‌ای در جولای ۲۰۲۱ برای ربودن مسیح علی‌نژاد، شهروند دوتابعیتی آمریکایی-ایرانی، ژورنالیست و فعال حقوق بشر ساکن نیویورک، و به زور بردن او به ایران، جایی که به قول آدری استراوس وکیل آمریکایی: «در بهترین حالت، سرنوشت نامعلومی در انتظار قربانی بود».^{۲۱}

از آن زمان، توطئه‌های ایران در کلمبیا (سپتامبر ۲۰۲۱)،^{۲۲} قبرس (اکتبر ۲۰۲۱)،^{۲۳} کنیا (نوامبر ۲۰۲۱)،^{۲۴} تانزانیا (نوامبر ۲۰۲۱)،^{۲۵} و ترکیه (سپتامبر ۲۰۲۱، فوریه ۲۰۲۲)^{۲۶} از سوی مراجع مسئول شناسایی شده است.

از اولین روزهای انقلاب اسلامی، ماموران ایرانی و عوامل نیابتی آن‌ها مخالفان و دشمنان مفروض خود را از طریق توطئه‌های ترور، جاسوسی، و آدم‌ربایی در سراسر دنیا هدف گرفته‌اند. اولین مورد از آن‌ها در جولای ۱۹۸۰ رخ داد که ماموران ایرانی دیوید بلفید (معروف به داوود صلاح‌الدین) را که یک آمریکایی بود و به اسلام شیعی گرویده بود، استخدام کردند تا دیپلمات سابق ایران علی اکبر طباطبایی را در بتزدا در مرینند ترور کند.^{۲۷} بعدها در یک جلسه اطلاع‌رسانی وزارت خارجه آمریکا در سال ۱۹۹۷، سفیر فیلیپ ویلکاکس اظهار کرد: «از

شماری از این زیرگروه‌ها همپوشانی دارند، مثلاً هدف گرفتن یهودیان و شهروندان یا دیپلمات‌های اسرائیلی.

ایران طیفی از بازیگران را در عملیات‌های خود به خدمت گرفته است؛ از عوامل خودش تا عوامل نیابتی، تبهکاران استخدام‌شده، و ترکیبی از موارد فوق. گاهی نیز ایران توانسته هواداران خود را در سراسر دنیا ترغیب کند که به نیابتش عمل کنند؛ مثل حملاتی که بعد از صدور فتوای قتل سلمان رشدی از سوی آیت‌الله خمینی صورت گرفت که تاریخ آن نوع حملات به پیش از ظهور روند کلی امروز در استفاده از مهاجمان منفرد برمی‌گردد.^{۱۸} طی دهه‌ها، ایران در حملات خود و همین‌طور در سال‌های اخیر در نقشه‌های ترور، تمایل خود به استفاده از مواد منفجره را نشان داده است. ایران در سال‌های اولیه انقلاب ۱۹۷۹، مخالفان و مقامات سابق را در داخل و خارج به شکل وسیعی سرکوب کرد. طی چند سال گذشته، ایران به کارزار مشابهی برای هدف گرفتن مخالفان شدت بخشیده است که احتمالاً در پاسخ به بی‌ثباتی محسوس رژیم یا تهدیدات داخلی و موفقیت گروه‌های مخالف در اجرای حملات علیه ایران یا افشای عناصری از برنامه هسته‌ای ایران بوده است. به مرور زمان، ایران فعالیت‌های سایبری را هم به جعبه ابزار عملیاتی خود افزود، و توانمندی‌های سایبری را برای جاسوسی از مخالفان، زیر نظر گرفتن دشمنانش^{۱۹} و کارزارهای خبرسازی^{۲۰} به کار گرفت.

شاید برخلاف تصور عمومی باشد اما ایران عملیات‌های خارجی را در سرتاسر دنیا انجام داده است، از جمله در کشورهایی که پلیس، امنیت مرزی، و دستگاه‌های اطلاعاتی آن‌ها پیشرفته است. هر چند می‌دانیم ایران از خدمات امنیتی نه‌چندان پیشرفته در جاهایی مثل اروپای شرقی، آسیای میانه و آفریقا سوءاستفاده می‌کند، ولی کماکان به طرح حملات و ارتقای توانمندی‌های شنود-و-پایش خود در اروپا و آمریکا که محیط عملیاتی آن‌ها دشوارتر است، ادامه می‌دهد.^{۲۱} گاهی هدف این عملیات را می‌توان با انگیزه آن شناسایی کرد؛ مثلاً انتقام بابت حمایت از عراق در جریان جنگ ایران و عراق یا افزایش تنش جنگ پنهان ایران با غرب بر سر برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی پیش از برجام. در موارد دیگر، یافتن انگیزه‌ای مشخص دشوارتر است بخصوص وقتی صرفاً با منابع در دسترس عموم سر و کار داریم. ولی بررسی دقیق عاملان، اهداف، شیوه‌ها، مکان‌ها، زمان‌بندی‌ها، و انگیزه‌های احتمالی حملات به درک محیط عملیاتی فعلی ایران و پیش‌بینی عملیات‌های احتمالی آینده کمک می‌کند.

آنچه مشخص است، تمایل ایران این است که برای اجرای چنین عملیات‌هایی طوری کار کند که به باور رژیم مقداری قابلیت انکار برایش داشته باشد، به‌ویژه زمانی که مذاکرات حساس با قدرت‌های غربی

دسترس عموم است محدود می‌شود. برخی از این اطلاعات ممکن است گمراه‌کننده یا نادرست باشد؛ بیشتر آن احتمالاً ناقص است—و این ماهیت تدوین داده‌ها بر اساس منابع عمومی است—و مقاله حاضر اصلاً فهرست جامعی از تمام این‌گونه عملیات‌های خارجی ایران نیست. به علاوه، در این مجموعه از داده، همپوشانی بزرگی بین حوزه‌های تحلیلی مختلف وجود دارد. مثلاً، یک دسیسه ممکن است شامل جاسوسی و آدم‌ربایی باشد، یا با ترکیبی از عوامل ایرانی و غیرایرانی انجام شده باشد. در تلاش برای ثبت و ضبط مجموعه وسیعی از روندهای عملیات خارجی ایران، این مجموعه-داده عملیات‌های متعددی را شامل می‌شود؛ از جمله: نقشه‌های تروری که اشخاص بخصوصی را هدف گرفته‌اند، حملات کور که گروهی از افراد از قبیل مخالفان یا یک سفارت خارجی را هدف گرفته‌اند، توطئه‌های آدم‌ربایی با هدف بردن افراد به ایران بر خلاف میل خودشان، و عملیات‌های شنود-و-پایش با هدف حمایت از چنین فعالیت‌هایی یا گردآوری اطلاعات تجسسی برای عملیات‌های احتمالی. این مجموعه-داده شامل مواردی است که هم عوامل ایرانی و عوامل نیابتی آن‌ها در آن شرکت داشته‌اند، ولی هر موردی که یک گروه نیابتی ایران—مثلاً حزب‌الله لبنان—حمله‌ای انجام داده باشد را شامل نمی‌شود مگر آن‌که حمله مورد بحث به طور مشترک با ایران انجام شده باشد یا مدرک قانع‌کننده‌ای داشته باشیم که آن گروه نیابتی مشخصاً حمله را به درخواست ایران انجام داده است. این مجموعه همین‌طور شامل حملات شبه‌نظامیان از قبیل گلوله‌باران موشکی حزب‌الله علیه اجتماعات غیرنظامی اسرائیلی نمی‌شود.

این تحقیق به عملیات‌های خارجی ایران از زمان انقلاب اسلامی نگاه می‌کند، ولی به منظور ارائه یک تحلیل بهنگام، سپس بر عملیات‌های خارجی ایران طی دهه گذشته (۲۰۲۱-۲۰۱۱) تمرکز خواهد داشت. در این تحقیق به نوبت حول چه کسی (اهداف و عاملان حمله)، چه نوع (انواع حمله)، چه روشی (تاکتیک‌ها)، کجا (مکان) بحث می‌کند، و همان‌طور که بعداً به طور کلی‌تری توضیح داده می‌شود، کی و چرایی (زمان‌بندی و انگیزه‌های) عملیات‌های خارجی ایران را بررسی می‌کند. این تحقیق سپس روندهای احتمالی آینده در عملیات‌های خارجی ایران را، که شایان توجه است، پیش‌بینی می‌کند. نگرش‌هایی که در ادامه ارائه می‌شود، همگی بر اساس تحلیل مجموعه-داده گردآوری شده مولف است.

طی چند دهه گذشته، عملیات‌های خارجی ایران از انواعی که در بالا اشاره شد در چند زیرگروه با کارکرد معین قرار می‌گیرند: هدف‌گیری مخالفان، اجرای فتواها علیه اشخاصی که بنا به فرض مفتیان به دین اسلام توهین کرده‌اند، هدف گرفتن دشمنان مفروض، و هدف گرفتن یهودیان.

در جریان است؛ مثلا مذاکره بر سر برنامه هسته‌ای و رفع تحریم‌های بین‌المللی.

چه کسی؟ - اهداف و عاملان عملیات‌های خارجی ایران

اهداف عملیات‌های خارجی ایران

از ۹۸ مورد در مجموعه داده‌های یادشده، ۴۲ مورد هدف مخالفان بوده که ۲۱ نفر از آن‌ها دوتابعیتی یا دارنده اقامت قانونی خارج از کشور بوده‌اند. ۳۱ مورد دیگر یهودیان یا اسرائیلی‌ها را هدف گرفته است، ۲۴ مورد دیپلمات‌ها هدف بوده‌اند، ۲۴ مورد منافع غرب هدف بوده، در هفت مورد منافع کشورهای حوزه خلیج فارس هدف قرار گرفته، پنج مورد به خاطر فتوای قتل سلمان رشدی بوده است، و دو مورد گویا قربانیان ناشی از حمله به هدف اصلی بوده‌اند. (مثلا در باکوی آذربایجان، سفارت اسرائیل در همان ساختمانی قرار داشت که سفارت ژاپن در آن بود.)

اگر این تحلیل را به یک دهه گذشته محدود کنیم، تعداد موارد نگران‌کننده می‌شود: از ۵۵ عملیات طی یک دهه گذشته، ۲۲ مورد مخالفان ایرانی، ۲۵ مورد یهودیان و اسرائیلی‌ها، ۱۹ مورد دیپلمات‌ها، ۱۲ مورد منافع مشخصا غربی، و شش مورد منافع کشورهای حوزه خلیج فارس هدف قرار گرفته‌اند.

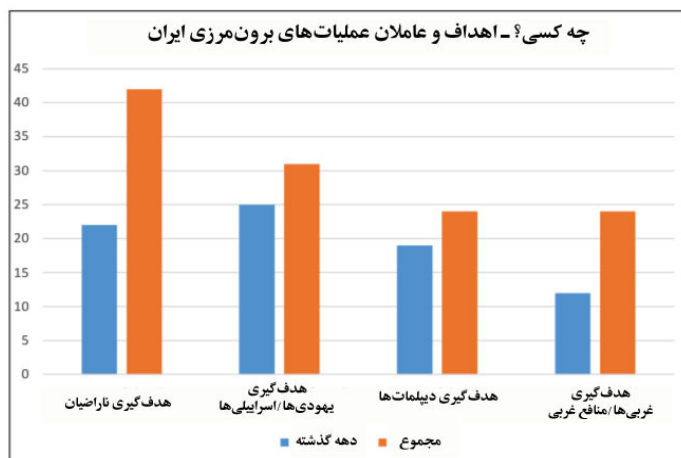
هدف گرفتن ایرانیان مخالف و ویژگی ثابت عملیات‌های خارجی ایران بوده است. بلافاصله بعد از تاسیس جمهوری اسلامی، رهبری جدید ایران موجی از ترور علیه افرادی را آغاز کرد که فعالیت آنها را ضد منافع رژیم می‌دانست. بنا به یافته‌های سازمان سیا، از سال ۱۹۷۹ تا ۱۹۹۴، «ایران فراریان و مخالفان را در آلمان غربی، بریتانیا، سوئیس، و ترکیه به قتل رسانده است».^{۲۲} رژیم جدید در کل به جان بیش از ۶۰ نفر سوءقصد کرده است.^{۲۳} در این عملیات‌ها اغلب اعضای حزب‌الله هم شرکت داشته‌اند، که به عنوان خبره‌های لجستیکی یا عاملان تیراندازی عمل کرده‌اند.

ماجرای ترور میکونوس در سال ۱۹۹۲ در برلین که دکتر صادق شرفکنندی، رهبر اپوزیسیون کرد ایرانی، را هدف گرفت شاید یکی از بدنام‌ترین وقایع باشد، اما گویا واقعه‌ای که جامعه مهاجران ایرانی را شوکه کرد، قتل شاپور بختیار نخست‌وزیر سابق ایران و دبیرکل نهضت مقاومت ملی ایران در آگوست ۱۹۹۱ بود. در ۶ آگوست ۱۹۹۱، عوامل ایرانی بختیار و منشی او را در آپارتمان بختیار در پاریس با ضربات چاقو به قتل رساندند.^{۲۴} در جولای ۱۹۸۰، ترور دیگری با هدایت انیس نقاش بختیار را هدف گرفته بود که به مرگ یک پلیس و زن همسایه بختیار انجامید. بعد از آنکه نقاش به جرم شروع به قتل در فرانسه زندانی شد، حزب‌الله مکررا

با ربودن شهروندان فرانسوی در لبنان خواستار آزادی او می‌شد.^{۲۵} نقاش در مصاحبه‌ای در سال ۱۹۹۱، از تجربه خود در هدایت عملیات‌های خارجی برای ایران صحبت کرد و گفت: «من احساس شخصی ضد بختیار نداشتم ... صرفا سیاسی بود. دادگاه انقلاب ایران او را به مرگ محکوم کرده بود. و پنج نفر از ما را فرستادند تا او را اعدام کنیم».^{۲۶} طی دهه گذشته، ماموران و عوامل نیابتی ایران هدف گرفتن مخالفان ایرانی را ادامه دادند. در واقع، ۲۲ مورد از ۴۲ مورد هدف‌گیری مخالفان از سوی ایران در این مجموعه - داده طی دهه گذشته رخ داده است. از این ۴۲ مورد در کل ۲۱ مورد (۱۲ مورد آن‌ها طی دهه گذشته) مخالفانی را هدف گرفته که تابعیت دوگانه داشتند یا دارنده اقامت قانونی کشورهای خارجی بودند، از جمله شهروندان و افراد دارای اقامت قانونی آمریکا. (برخی از این موارد در کشور محل اقامت مخالفان رخ داده، و موارد دیگر در کشورهای ثالثی که فرد مورد بحث به آن جا سفر کرده بود.)

عملیات‌های ایران مرتبا منافع اسرائیل را هدف گرفته است، از جمله ۲۷ رویداد در کل مجموعه - داده و دست‌کم ۲۳ مورد طی دهه گذشته. اما نگران‌کننده‌تر از آن، شیوع عملیات‌های خارجی ایران ظاهرا برای هدف گرفتن یهودیان است نه اسرائیلی‌ها. (در چندین حادثه، عوامل حمله هر دو را هدف گرفتند.) عوامل ایرانی و نیروهای نیابتی‌شان در جاهایی مثل آذربایجان، بلغارستان، قبرس، آلمان، هند، نپال، نیجریه، و آمریکا، به جاسوسی یا عملیات خصوصا علیه یهودیان اقدام کرده‌اند، از جمله پایش مراکز فرهنگی یهودیان، کنیسه‌ها، و توریست‌های یهودی.

در مجموع، ۲۴ ترور یا توطئه حمله از سوی ایران، دیپلمات‌های خارجی یا اماکن دیپلماتیک را هدف گرفته که ۱۹ مورد آن طی دهه گذشته رخ داده است. دیپلمات‌های هدف نمایندگان کشورهای اسرائیل، عربستان سعودی، امارات متحده، بریتانیا و آمریکا بوده‌اند. این عملیات‌ها عمدتا در کشورهای رخ داده که سرویس‌های امنیتی ضعیف‌تری دارند،

نمودار ۱: عملیات‌های برون‌مرزی ایران براساس نوع هدف

دوتابعیتی در ۲۱ مورد حضور داشته‌اند، از جمله ۱۵ مورد فقط در دهه گذشته که حاکی از تغییر چشمگیر در این روند است. طی سال‌ها، این عوامل تابعیت افغانستان، بلژیک، کانادا، کلمبیا، آلمان، عراق، لبنان، نروژ، اسپانیا، تونس، ترکیه، و آمریکا را داشته‌اند.

در ۳۸ مورد از ۹۸ مورد موجود در مجموعه-داده، شهروندان غیرایرانی عملیات را اجرا کرده‌اند که ۲۴ مورد از این‌ها طی دهه گذشته اجرا شده است. پنج نفر از این عاملان غیرایرانی دارای تابعیت دو کشور دیگر بوده‌اند، ولی بقیه از اتباع یک کشور بودند. در ۱۵ مورد از کل مجموعه-داده، عاملان حمله ماموران حزب‌الله بودند که در عملیات‌های ایران شرکت کرده‌اند.

انتظار می‌رود که عوامل دو تابعیتی و غیرایرانی با استفاده از اسناد مسافرتی غیرایرانی خود سفر و عملیات کرده باشند، ولی در برخی موارد شیوه‌های عملیاتی ضعیفی داشتند و با اسناد هویتی ایرانی سفر کردند، اسامی واقعی خودشان را استفاده کردند، پول ایرانی با خود داشتند، یک سیم‌کارت را برای عملیات در کشورهای مختلف استفاده کردند، و اجازه دادند عکس‌شان با روسپی‌های محلی گرفته شود که پایین‌تر به آن اشاره شده است. در برخی موارد هم برای ورود به برخی کشورها، مثل مالزی، از اسناد مسافرتی ایرانی استفاده کرده‌اند چون دارندگان گذرنامه ایرانی برای ورود نیازی به ویزا نداشته‌اند.

در چند مورد، عمدتاً در چند سال گذشته، ایران برخی فعالیت‌های عملیاتی را به سازمان‌های تبهکار برون‌سپاری کرده است. در هفت مورد شش مورد در دهه گذشته- ایران جاسوسی یا اجرای عملیات‌ها را به تبهکاران سپرده است. مثل اغلب این‌گونه موارد، کار با تبهکاران تاثیر منفی بر امنیت برخی از این عملیات‌ها داشته است.

در ۲۰ مورد، ایران برای کمک به برخی جوانب عملیات‌های خارجی از گروه‌های نیابتی شناخته‌شده خود مثل حزب‌الله استفاده کرده که نه

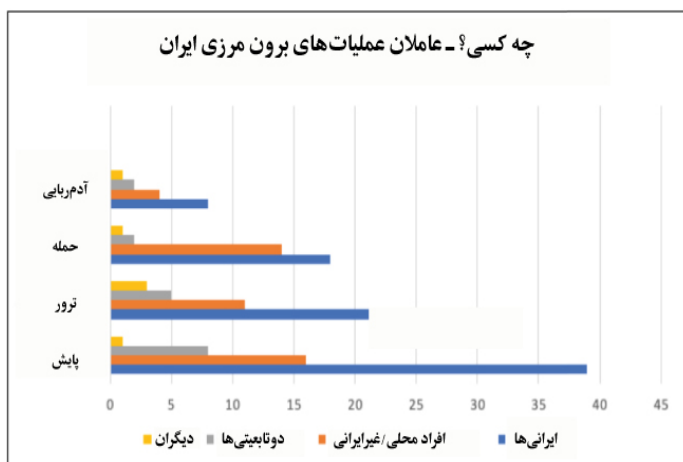
به استثنای موارد مهمی مثل عملیات‌های جاسوسی در اسرائیل و توطئه «ارباب سیر» در سال ۲۰۱۱ که هدف آن سفیر عربستان در آمریکا بود (پایین‌تر از آن بحث خواهیم کرد). یکی از نگران‌کننده‌ترین عملیات‌ها، از نگاه آمریکا، از جمله عملیات سال ۲۰۱۲-۲۰۱۱ علیه دیپلمات‌های معین آمریکایی و خانواده‌های آن‌ها در باکو در آذربایجان است.^{۲۷} طی دهه گذشته، ۱۲ عملیات منافع غربی را در غرب (آمریکا، آلمان) یا در کشورهای دیگر (بوسنی، کنیا، اسرائیل، کلمبیا، اتیوپی، آفریقای جنوبی، نیجریه، آذربایجان) هدف گرفته و، در کل، منافع غرب در ۲۴ مورد هدف بوده است.

عاملان عملیات‌های خارجی ایران

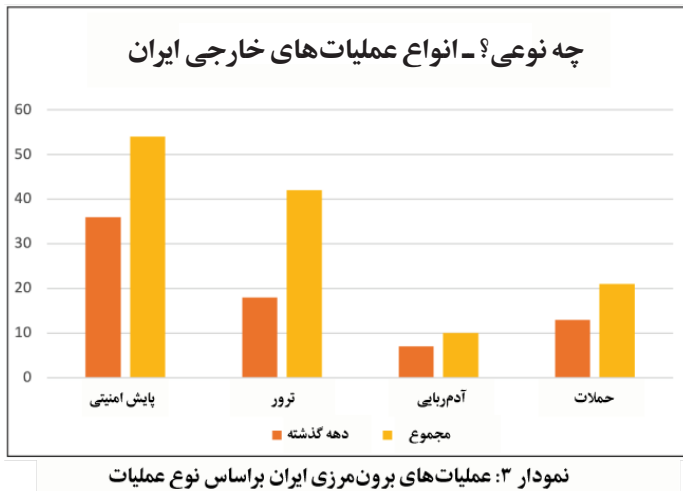
طی سال‌ها، ایران ماموران خود را-که برخی وابسته به نیروی قدس، و بقیه از وزارت اطلاعات بودند- برای اجرا یا کمک به عملیات‌های خارجی اعزام کرده است؛ در اغلب این موارد از دیپلمات‌ها یا مامورانی در پوشش دیپلماتیک استفاده شده است-پدیده‌ای که مولف به تفصیل در مقاله‌ای در سال ۲۰۱۸ به آن پرداخت.^{۲۸} در کل مجموعه-داده ما، دیپلمات‌ها یا عوامل ایرانی در پوشش دیپلماتیک در دست‌کم ۲۲ عملیات شرکت داشته‌اند، از جمله ۱۳ مورد طی دهه گذشته.

پرونده اسدی به خاطر ماهیت خود توطئه برجسته شد (اقدام برای بمب‌گذاری در یک گردهمایی بزرگ که عده‌ای از آمریکایی‌ها و دیگر دیپلمات‌ها در آن حضور داشتند)، ولی این مورد صرفاً جدیدترین نمونه از تروریسم دولتی ایران است که در آن تهران از مقامات دولتی در سفر یا دیپلمات‌های دارای استوارنامه برای طراحی حملات تروریستی استفاده می‌کند. دیپلمات‌های ایرانی در بمب‌گذاری‌هایی در بوئنوس آیرس در ۱۹۹۲ و ۱۹۹۴ به ترتیب در سفارت اسرائیل و مرکز همیاری یهودیان در آرژانتین موسوم به «آمیا» عمیقاً نقش داشتند، و در این نوع فعالیت‌ها سابقه طولانی دارند. مثلاً در ۱۹۸۷ مطابق یک گزارش اطلاعاتی آمریکا: «دفتر ۲۱۰ در وزارت خارجه [ایران] به عنوان مرکز اصلی عملیات برای هماهنگی افسران اطلاعاتی ایرانی در خارج عمل می‌کند، و اغلب برای راهنمایی افسران اطلاعاتی برای عملیات‌های تروریستی استفاده شده است.» این گزارش در ادامه می‌آورد: «سپاه پاسداران که عامل اصلی تروریسم ایران در لبنان است، از منابع خود و همین‌طور سازمان‌های دیپلماتیک و اطلاعاتی برای پشتیبانی، حمایت مالی، و هدایت عملیات‌های تروریستی استفاده می‌کند.»^{۲۹}

ایران همین‌طور، در تلاش برای اجرای حملات با قابلیت انکار نسبی، افرادی را اعزام کرده که تابعیت دوگانه دارند (معمولاً شهروندان ایران و یک کشور دیگر، ولی گاهی دارای تابعیت دو کشور دیگر). عوامل

نمودار ۲: عملیات‌های برون مرزی ایران براساس نوع عملیات و عاملان

مجموعه-داده ما در فهرست موارد جاسوسی قرار می‌گیرد یا علاوه بر دسته‌های دیگر در این دسته هم قرار دارد. از این تعداد، ۳۶ مورد در دهه گذشته رخ داده است. در عملیات‌های پایش معمولاً عوامل ایرانی شرکت داشته‌اند و اغلب همراه با عوامل نیابتی کار کرده‌اند. از سال ۲۰۱۱، ظاهراً استفاده از عوامل محلی یا غیرایرانی در این عملیات‌ها بیشتر هم شده است.

طی دهه گذشته، تعدادی از عملیات‌های ایران در غرب باعث شد کارشناسان امنیتی آمریکایی و اروپایی در ارزیابی‌های قدیمی درباره محدودیت‌های فرضی عملیات‌های خارجی ایران تجدیدنظر کنند. بعد از کشف توطئه ارباب سیر در سال ۲۰۱۱، جیمز کلایپر رئیس وقت اطلاعات ملی در کنگره شهادت داد که این توطئه «نشان می‌دهد برخی مقامات ایرانی—که احتمالاً شامل علی خامنه‌ای رهبر ایران هم می‌شود—محاسبات خود را تغییر داده‌اند و حالا در واکنش به اقدامات واقعی یا فرضی آمریکا که رژیم را تهدید می‌کند، بیشتر مایل به اجرای حملات در داخل آمریکا هستند».^{۳۱}

چند سال بعد، ماموران اف.بی.آی دو نفر از عوامل حزب‌الله یعنی علی کورانی و سامر الدبک را در نیویورک دستگیر کردند. یکی از فعالیت‌های کورانی، پایش سازمان‌های دولتی آمریکا در نیویورک و فرودگاه‌ها در نیویورک و تورنتو بود، در حالی که الدبک به پایش منافع آمریکا و اسرائیل و، همین‌طور، منطقه آبراه پاناما در کشور پاناما اشتغال داشت. این دستگیری باعث شد جامعه اطلاعاتی آمریکا در ارزیابی دیرینه خود در مورد حزب‌الله تجدیدنظر کند؛ تا پیش از آن، ارزیابی این بود که بعید است حزب‌الله به خاک آمریکا حمله کند مگر آنکه این گروه حس کند واشنگتن قرار است اقدامی انجام دهد که مستقیماً موجودیت حامی‌اش در تهران را تهدید کند. رئیس مرکز ملی مبارزه با تروریسم آمریکا در نشست خبری بعد از دستگیری آن‌ها گفت: «طبق ارزیابی ما

مورد از آن به سال‌های بعد از ۲۰۱۱ مربوط می‌شود. تا پیش از ۲۰۱۱، هفت عملیات از سوی ایران با کمک نیروهای نیابتی انجام شده که در چهار مورد نیروهای نیابتی به تنهایی عملیات را اجرا کرده‌اند. طی دهه گذشته، نیروهای نیابتی دو نقشه را به تنهایی انجام دادند و در هفت مورد نقش‌های حمایتی در کنار عوامل ایرانی به عهده داشتند.

چه نوعی؟ - انواع عملیات‌های خارجی ایران

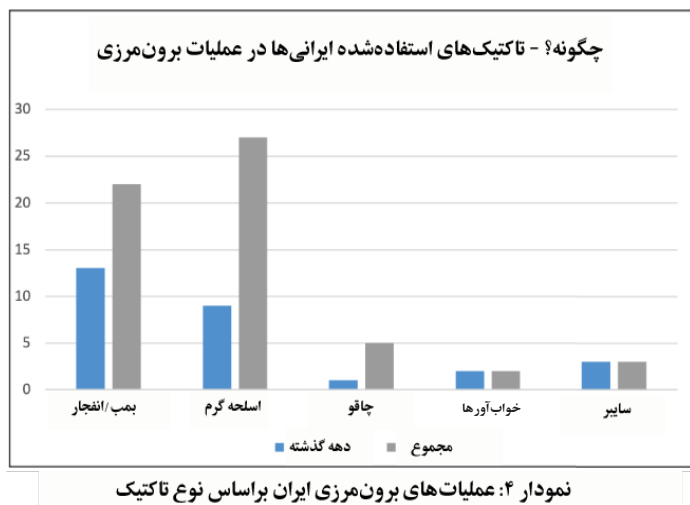
عملیات‌های خارجی ایران که در این مطالعه بررسی شده در چهار دسته قرار می‌گیرند: (۱) ترور هدفمند؛ (۲) آدم‌ربایی؛ (۳) حمله کور و غیرهدفمند (یعنی بمب‌گذاری)؛ و (۴) شنود-و-پایش یا جاسوسی برای حمایت از این‌گونه عملیات‌ها.

در این مجموعه-داده، ۴۲ توطئه ترور وجود دارد، که همه آن‌ها موفق نبوده است. از این‌ها، ۱۸ مورد طی دهه گذشته رخ داده است. عملیات‌های تروری که پیش از ۲۰۱۱ رخ داده را معمولاً عوامل ایرانی انجام می‌دادند (۲۱ مورد از ۲۴)، ولی تحلیل ۱۸ عملیات طی دهه گذشته نشان می‌دهد که در دوره اخیر، ایران همان‌قدر که عوامل ایرانی واقعی برای انجام ترور اعزام کرده، عوامل محلی یا غیرایرانی، دوتابعیتی‌ها، یا تبهکاران را به کار گرفته است.

در این مجموعه-داده، ۱۰ توطئه آدم‌ربایی وجود دارد، که هفت مورد آن‌ها از سال ۲۰۱۱ رخ داده است. عوامل ایرانی در تمام این عملیات‌ها شرکت داشته‌اند، گرچه در سه عملیات از عوامل محلی غیرایرانی هم استفاده شده است. یک توطئه اخیر که مسیح علی‌نژاد فعال حقوق بشر ایرانی-آمریکایی ساکن نیویورک را هدف گرفته بود و در جولای ۲۰۲۱ افشاء شد،^{۳۲} ترکیبی از تاکتیک‌های موثر و غیرمعمول را نشان داد.

هدف از گردآوری داده‌های این مجموعه آن نبوده که تمام حملات کور مرتبط با ایران و نیروهای نیابتی آن طی دهه‌های گذشته را گرد آورد، ولی ۲۱ رویداد کلیدی (برنامه‌ریزی و حمله) با مدرک آشکار از دخالت ایران در این مجموعه وجود دارد. گرچه این‌گونه حملات با آهنگ معینی طی چهار دهه گذشته اجرا شده است، به نظر می‌آید طی دهه گذشته ایران بیشتر تمایل داشته تا عملیات‌های ترور را با استفاده از تاکتیک حملات کور انجام دهد، مثلاً از طریق بمب‌گذاری (به نمونه نقشه عملیات پاریس در سال ۲۰۱۸ که هدفش مجاهدین خلق بود و نقشه عملیات واشنگتن دی.سی در سال ۲۰۱۱ که هدفش سفیر عربستان بود). در این عملیات‌ها، ایران معمولاً ترکیبی از عوامل خودش و عوامل نیابتی را برای اجرای حملات اعزام می‌کند.

هر یک از انواع این نقشه‌های عملیاتی معمولاً شامل یک پایش پیش-عملیاتی هم بوده است، برای همین تعجبی ندارد که ۵۴ مورد در

سازمان‌دهندگان کنفرانس‌ها خصوصاً تماس بین پرسنل نیروی قدس و افراد آمریکایی را تسهیل می‌کردند.^{۳۹} گفته شده در سال ۲۰۱۲، مونیکا ویت، کارشناس اطلاعاتی سابق نیروی هوایی آمریکا، در یکی از این کنفرانس‌ها در ایران حضور داشت و دستگاه اطلاعاتی ایران او را استخدام کرد. وزارت دادگستری ویت را در سال ۲۰۱۹ متهم کرد که درباره پرسنل جامعه اطلاعاتی آمریکا (USIC) که آن‌ها را از قبل می‌شناخت و با آن‌ها کار کرده بود تحقیق می‌کرده و با استفاده از این اطلاعات آن‌ها را به صورت «بسته‌های هدف» (به سپاه) ارائه می‌کرده است.^{۴۰} ویت کماکان فراری است و در فهرست افراد تحت تعقیب اف.بی.آی قرار دارد.^{۴۱} وزارت خزانه‌داری آمریکا همچنین یک شرکت سایبری ایران را شناسایی کرد که با سپاه پاسداران و وزارت اطلاعات ایران کار می‌کرد و برای دستیابی به سیستم‌های کامپیوتری ماموران ضدجاسوسی فعلی و سابق آمریکا و نصب بدافزار روی سیستم‌های کامپیوتری آن‌ها دست به عملیات سایبری می‌زد.^{۴۲}

مرور الگوهای سفر در عملیات‌های خارجی ایران مواردی را نشان می‌دهد که در آن‌ها عوامل ایرانی از گذرنامه تقلبی استفاده کرده‌اند، که شش مورد آن‌ها در دهه گذشته بوده است. جالب توجه این است که گاه ماموران ایرانی با گذرنامه‌های جعلی اسرائیلی دستگیر شده‌اند (مثل ایرانی‌های دستگیر شده‌ای که ظاهراً مهاجران اقتصادی بوده‌اند). استفاده از دو تابعیتی‌هایی که با گذرنامه‌های غیرایرانی خود سفر می‌کنند نیز یکی از شیوه‌های عملکردی مهم و جاری است.

مجموعه-داده ما طیف وسیعی از فعالیت‌های اقتصادی را شامل می‌شود؛ از جمله پول‌شویی برای پرداخت دستمزد یک کارآگاه خصوصی برای کار مرتبط با عملیات آدم‌ربایی در آمریکا.^{۴۳} در موارد دیگر: ماموران ایرانی چند هزار دلار پول نقد با خود حمل می‌کردند تا به عوامل محلی پرداخت کنند؛^{۴۴} یک مامور اطلاعاتی ایرانی در پوشش

حزب‌الله مصمم است گزینه حمله در داخل کشور [آمریکا] را به عنوان یکی از مولفه‌های حیاتی راهبردهای تروریستی خود داشته باشد.^{۳۲} کورانی در جلسه‌ای با ماموران اف.بی.آی اعتراف کرد که عضوی از بازوی تروریستی سازمان جهاد اسلامی حزب‌الله (واحد ۹۱۰) است و افزود که «این واحد در کنترل ایران است».^{۳۳} او گفت که هرچند این واحد مستقیماً به دبیرکل حزب‌الله حسن نصرالله گزارش می‌دهد، ایران هم بر عملیات‌ها نظارت دارد. کورانی به اف.بی.آی گفت که «برخی سناریوها هست که نیازمند اقدام یا هدایت از سوی افرادی است که به این سلول تعلق دارند». کورانی گفت در صورتی که آمریکا و ایران وارد جنگ می‌شدند، سلول مخفی مستقر در آمریکا منتظر بود برای اقدام فراهخوانده شود. و اگر آمریکا علیه حزب‌الله، خود نصرالله، یا منافع ایران دست به اقداماتی می‌زد - که نوعش را مشخص نکرد - به گفته کورانی «در آن سناریوها هم سلول مخفی به اقدام فراهخوانده می‌شد».^{۳۴}

در ژانویه ۲۰۱۹ بعد از آن‌که دولت‌های دانمارک، هلند، و فرانسه معاونت امنیت داخلی وزارت اطلاعات ایران را به اجرای عملیات‌های ترور در اروپا متهم کردند، اتحادیه اروپا هم در ارزیابی‌های خود از فعالیت‌های تروریستی ایران در خارج تجدید نظر کرد، و این معاونت و دو تن از مقاماتش را تحریم کرد.^{۳۵} وزیر خارجه دانمارک گفت: «اتحادیه اروپا توافق کرد که تحریم‌هایی را علیه دستگاه اطلاعاتی ایران به خاطر عملیات‌های ترورش در خاک اروپا وضع کند»، و این اقدام را «پیامی مهم از طرف اتحادیه اروپا» توصیف کرد مبنی بر اینکه «ما چنین رفتاری را در اروپا نمی‌پذیریم».^{۳۶}

چگونه؟ - تاکتیک‌های استفاده‌شده در عملیات‌های خارجی ایران

در عملیات‌های خارجی ایران انواع تاکتیک‌ها و سلاح‌ها استفاده شده است. در برخی عملیات‌ها از چاقو استفاده شده - در یک مورد، یکی از عوامل ایران می‌خواست یک ناراضی ایرانی مقیم کالیفرنیا را با خودرو زیر بگیرد -^{۳۷} ولی بیشتر موارد شامل سلاح‌های کوچک یا مواد انفجاری بوده است. در دهه گذشته استفاده از بمب شیوع نسبتاً بیشتری داشته و، در سال‌های اخیر، در چند مورد آدم‌ربایی از مواد خواب‌آور استفاده شده است.^{۳۸}

اما مهم‌ترین تحول طی چند سال گذشته استفاده از ابزارهای سایبری برای هدف‌گیری و شنود - و -پایش بوده است. مثلاً در سال ۲۰۱۹، خزانه‌داری آمریکا یک سازمان ایرانی را شناسایی کرد که برگزارکننده کنفرانس‌هایی در همکاری با نیروی قدس سپاه بود که از آنها به عنوان پلتفرم جذب نیرو و جمع‌آوری اطلاعات استفاده می‌شد.

و شبه‌نظامی مخفی در خارج از خاک ایران است، از جمله ترور افراد خارجی، مثل مقامات اسرائیلی، و همین‌طور تعلیم گروه‌های شبه‌نظامی و جمع‌آوری اطلاعات در مناطق مورد علاقه ایران.^{۵۳}

ماموران ایرانی که معمولاً تعلیم‌دیده هستند، در برخی موارد شیوه‌های ماهرانه‌ای به کار برده‌اند، ولی خیلی سربلند از میدان بیرون نیامده‌اند. در برخی موارد دیگر، عوامل ایرانی در تصمیم‌گیری گاه فوق‌العاده ضعیف عمل کرده‌اند و یا اصول ابتدایی امنیت عملیات را هم رعایت نکرده‌اند. در سال ۲۰۱۲، طی چند ماه عوامل ایرانی در حال برنامه‌ریزی چیزی بودند که بنا به گفته یک بازپرس، «ملغمه‌ای از نقشه‌های همپوشان» بود، از جمله ترور دیپلمات‌های آمریکایی و یک خاخام محلی یا حمله به دیگر اهداف مربوط به یهودیان.^{۵۴} در تایلند در پی انفجار در خانه‌ای که عده‌ای ایرانی آنجا را کرایه کرده بودند، پلیس به آنجا هجوم برد. دو مرد پابرنه از خانه گریختند، ولی سومی زخمی بود و سعی کرد یک تاکسی را متوقف کند تا بگریزد. وقتی تاکسی از توقف خودداری کرد، مرد زخمی بمبی را به سمت خودرو پرتاب کرد که نیمی از آن را تخریب کرد و راننده و چهار رهگذر را مصدوم ساخت. پلیس به سرعت مظنون مصدوم را محاصره کرد، و او به زحمت خواست یک بمب دیگر به سمت آن‌ها پرتاب کند ولی چون خیلی ضعیف شده بود انفجار نزدیک خود او اتفاق افتاد و هر دو پای او را قطع کرد.^{۵۵} در این موارد و یک سری دیگر از عملیات‌ها، ماموران ایرانی از شماره تلفن‌ها و سیم‌کارت‌های خود در چندین عملیات استفاده کردند، با گذرنامه‌های ایرانی سفر کردند، به عنوان ایرانی در هتل اقامت کردند، پول ایرانی در کیف خود حمل کردند، و دست‌کم در یک مورد، کار پایش خود را تعطیل کردند تا با روسپی‌ها پارتنی بگیرند. یک عکس گروهی در موبایل یکی از روسپی‌ها به شناسایی همدستان آنها کمک کرد که یکی از آنها در فرودگاه بازداشت شد و دیگری توانست فرار کند.^{۵۶}

مجموعه‌ای از پیام‌های محرمانه در زکده از عوامل اطلاعاتی ایران که در سال ۲۰۱۹ به دست نیویورک تایمز و اینترسپت رسید، این موضوع را تایید می‌کند.

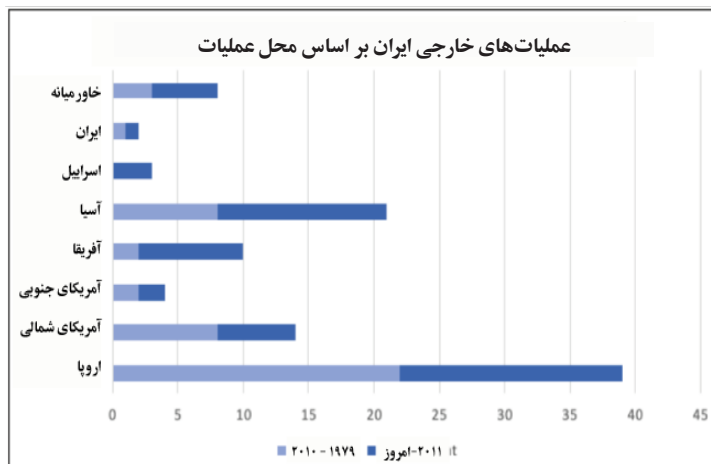
این مجموعه که اصطلاحاً تلگرام‌های ایرانی (Iran Cables) نام گرفته، هم شیوه‌های پیچیده و هم عملیات‌های موفق را آشکار می‌کند — که از جمله ادعای استخدام یک کارمند وزارت خارجه آمریکا به عنوان منبع در میان آنهاست. بنا به ارزیابی نیویورک تایمز «به طور کلی، در تصویری که این اسناد از عوامل وزارت اطلاعات ارائه می‌کند، آنها شکیبیا، حرفه‌ای و عمل‌گرا به نظر می‌رسند». ولی این پیام‌ها همین‌طور شامل مواردی از «سره‌مبندی و بی‌عرضگی مضحک» در بین ماموران ایرانی در عراق است.^{۵۷}

دیپلماتیک با ۳۰ هزار یورو در اروپا لورفت؛^{۴۵} به دانشجویان ایرانی پول داده می‌شد که در خارج تحصیل کنند و اطلاعات جمع‌آوری کنند؛^{۴۶} و گاه به شهروندان دو تابعیتی مقیم خارج ۱ میلیون دلار در ازای اجرای عملیات‌های پایش وعده داده شده است.^{۴۷} در یک مورد، به یک ایرانی ۳۰۰ هزار دلار پرداخت شد تا یک ناراضی ایرانی را برآید،^{۴۸} و به یک رهبر شیعه در آفریقا حدود ۲۴۰۰۰ دلار پول داده شد تا در نیجریه کار پایش انجام دهد.^{۴۹} گفته شده در باکوی آذربایجان به هر یک از اعضای یک باند تهکار ۱۵۰ هزار دلار پرداخت شد تا یک مدرسه یهودی را در آن‌جا هدف بگیرند،^{۵۰} و ارباب سیر برای استخدام کسی که فکر می‌کرد تروریست باشد، ده‌ها هزار دلار طی دو حواله انتقال وجه از یک حساب بانکی خارجی پول فرستاد.^{۵۱}

بنا به گزارش بخش تحقیقات فدرال کتابخانه کنگره، وزارت اطلاعات ایران مسئولیت کلی عملیات‌های مخفی ایران را به عهده دارد، ولی نیروی قدس سپاه از زمان تاسیس آن در سال ۱۹۹۰ به طور معمول عملیات‌های برون مرزی مثل ترورها را اجرا کرده است:

مطابق قانون اساسی ایران، تمام سازمان‌ها باید اطلاعات خود را در اختیار وزارت اطلاعات و امنیت کشور قرار دهند. این وزارتخانه بر تمام عملیات‌های مخفی نظارت دارد. معمولاً عملیات‌های داخلی را خودش انجام می‌دهد، ولی نیروی قدس سپاه پاسداران اغلب عملیات‌های برون مرزی از قبیل خرابکاری، ترورها، و جاسوسی را انجام می‌دهد. هرچند نیروی قدس مستقل عمل می‌کند، اطلاعاتی که جمع‌آوری می‌کند را با وزارت اطلاعات در میان می‌گذارد.^{۵۲}

مطابق تحقیق کتابخانه کنگره، به مرور زمان بین وزارت اطلاعات و نیروی قدس یک تقسیم کار در مورد عملیات‌های بین‌المللی شکل گرفت. «وزارت اطلاعات بیشتر بر رصد و قتل مخالفان ایرانی در داخل و خارج متمرکز شد»، ولی «نیروی قدس مسئول اقدامات نظامی

نمودار ۵: عملیات‌های برون مرزی ایران بر اساس محل

با سیستم‌های کمتر پیشرفته امنیتی از سر گرفتند. بعد از دوره توقف پس از ۱۱ سپتامبر، عملیات‌ها در آمریکا افزایش یافت (هفت مورد در دهه بعد از ۱۱ سپتامبر،^{۶۲} و هفت مورد در یک دهه بعد از سال ۲۰۱۱^{۶۳})، در حالی که در اروپا در دهه بعد از ۱۱ سپتامبر فقط دو عملیات انجام شد.^{۶۴} اما روند کاهش چشمگیر حملات در اروپا طی دهه گذشته معکوس شد، و ۱۷ عملیات از سال ۲۰۱۱ در اروپا صورت گرفت.

از ۲۰ مورد حمله عوامل و نیروهای نیابتی ایران علیه منافع آمریکا، ۱۲ مورد خارج از آمریکا در کشورهایی با سیستم‌های امنیتی ضعیف اتفاق افتاد. این‌ها اغلب در آسیای میانه، خلیج فارس، و آفریقا رخ داده، ولی در جاهایی مثل اروپای شرقی هم بوده است.

به همین نحو، در چندین مورد در سال‌های اخیر ماموران ایرانی مخالفان مقیم غرب را هنگام سفر به کشورهای ثالث هدف گرفتند. مثلا یک مخالف ساکن سوئد در ترکیه هدف گرفته شد،^{۶۵} یک مخالف ساکن آمریکا در امارات متحده^{۶۶} هدف گرفته شد، و یک مخالف ساکن فرانسه در عراق^{۶۷} هدف قرار گرفت. همین‌طور، اهداف اسرائیلی (بجز اهداف یهودی) عمدتاً در کشورهای ثالث هدف گرفته شده است.

همچنین، اقدامات امنیتی موثر موجب شده که گاه انتخاب هدف ماموران ایرانی در برخی کشورها تغییر کند. مثلا، در ۱۳ فوریه ۲۰۱۲، دو بمب‌گذاری همزمان پرسنل سفارتخانه‌های اسرائیل در دهلی نو در هند و تفلیس در گرجستان را هدف گرفت. در هر یک از این موارد، عوامل نیروی قدس با تمهیدات امنیتی پیچیده‌تر از انتظاری مواجه شدند که موجب شد به انجام حملات محدود قانع شوند.^{۶۸}

با این حال، عوامل ایرانی در کشورهای غربی که دارای پلیس و سرویس‌های اطلاعاتی پیشرفته هستند نیز عملیات‌هایی انجام داده‌اند؛ از جمله در بریتانیا و آمریکا. پنجاه‌وسه مورد در مجموعه-داده این تحقیق در آمریکای شمالی (۱۴ مورد) یا اروپا (۳۹ مورد) اتفاق افتاده، در حالی که ۴۳ مورد در آمریکای جنوبی (چهار مورد)، آفریقا (۱۰ مورد)، آسیا (۲۱ مورد)،^{۶۹} و خاورمیانه (هشت مورد) بوده است. نیویورک و لندن اغلب مکان‌های عملیات بوده‌اند (به ترتیب هشت و شش مورد)، و تمرکز ویژه‌ای در زمینه طراحی حملات در خلیج فارس طی دهه گذشته دیده می‌شود.

در نهایت، باید گفت یکی از دلایلی که ایران مخالفان و دیگران را در یک کشور معین به جای کشوری دیگر هدف می‌گیرد، مسئله موقعیت مناسب است تا هر چیز دیگر - مثل دسترسی به هدف مورد نظر، یا مامورانی که قادر به اجرای عملیات در آن مکان خاص هستند.

این پیام‌های درز کرده ایران همین‌طور نشان می‌دهد چطور سیاست‌های داخلی ایران، جناح‌های رقیب، و رقابت‌های میان‌سازمانی گاهی توانمندی‌های تاکتیکی ایران را شدیداً تضعیف می‌کند. مثلا وزارت اطلاعات سازمانی بسیار توانمند است، اما در سال‌های اخیر گاهی زیر سایه سپاه پاسداران و سازمان اطلاعات سپاه قرار گرفته که سازمانی نسبتاً جدید است و رسماً در سال ۲۰۰۹ در پی «جنبش سبز» ناکام تاسیس شد.^{۵۸} چند دوره پاکسازی در وزارت اطلاعات از آن زمان انجام شده که هدف آن تصفیه این وزارتخانه از افرادی بوده که حامی میرحسین موسوی نامزد اصلاح طلب انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۹ محسوب می‌شدند؛ امری که در حد خود گویای آن است که چرا در چشم رهبران انقلابی ایران وزارت اطلاعات در مقایسه با نیروی قدس جایگاه خود را از دست داده است.^{۵۹} رهبران انقلابی ظاهراً ظنن بودند که دست‌کم عده‌ای در وزارت اطلاعات با رهبران جنبش سبز هم‌دل هستند. بنا به گزارش‌ها، نتیجه تجدید ساختار وزارت اطلاعات حذف صدها تن از مقامات وزارت اطلاعات بود. «این کار، کنترل سپاه بر دستگاه‌های امنیتی ایران را تثبیت کرد و توانایی دولت را برای مقابله با اقتدار سپاه و ممانعت از فعالیت‌های آن در سرکوب مخالفان تضعیف کرد.»^{۶۰} امروز افسران ارشد سپاه سمت‌های کلیدی سفارتخانه‌ها را در خاورمیانه به عهده دارند و، با انتخاب رئیس‌جمهور رئیسی، سپاه احتمالاً قوی‌تر هم خواهد شد.^{۶۱}

کجا؟ - مکان عملیات‌های خارجی ایران

ماموران ایرانی و عوامل نیابتی آن‌ها، طی سال‌ها، در جاهایی که امنیت و کنترل‌های مرزی ضعیف بوده و جاهایی که نفوذ ایران می‌تواند آزاد ساختن عوامل ایرانی را در صورت دستگیر شدن تضمین کند، عملیات‌های زیادی انجام داده‌اند. آن‌ها همین‌طور بر جاهایی تمرکز داشته‌اند که ایرانیان می‌توانند بدون ویزا به آن‌جا سفر کنند، مثل مالزی.

در دنیای بعد از ۱۱ سپتامبر، بهبود کلی امنیت مرزی در کشورهای دنیا احتمالاً باعث شد گروه‌های تروریست و بازیگران شریر از هر نوع عملیات‌های خود را برای مدتی متوقف کنند و/یا در کشورهای عملیات کنند که در مقایسه با کشورهای هوشیار غربی امنیت نسبتاً ضعیفی دارند. مطابق مجموعه-داده این تحقیق، بعد از ۱۱ سپتامبر وقعه‌ای به مدت ۲۳ ماه در عملیات خارجی ایران مشاهده می‌شود، و عملیات‌هایی که بعد از آن در غرب آغاز شد همگی در آن دوره عملیات‌های پایش بوده‌اند که می‌توانسته مربوط به عملیات‌های قریب‌الوقوع نباشد بلکه برنامه‌ریزی احتیاطی برای نقشه‌های عملیاتی آینده باشد.

ولی به مرور زمان، عوامل و نیروهای نیابتی ایران مجموعه وسیعی از عملیات‌های بین‌المللی را هم در کشورهای غربی و هم در کشورهایی

a برای این تحقیق، مواردی که در ترکیه رخ داده، در تحلیل منطقه‌ای جزو آسیا ثبت شده است.

چه وقت و چرا؟ - بررسی انگیزه‌های عملیات خارجی ایران

تعیین انگیزه دقیق برای هر کدام از عملیات‌های خارجی ایران کار دشواری است. در برخی موارد، مثلاً حمله با بمب‌های چسبان در سال ۲۰۱۲،^b انگیزه نسبتاً روشن است. در آن مورد، ایران می‌خواست حملات به برنامه هسته‌ای خود از جمله ترور دانشمندان هسته‌ای برجسته را تلافی کند و مانع حملات آینده شود.^{۶۹} این حملات را واحد ۴۰۰ نیروی قدس که برای این هدف خاص تشکیل شد اجرا کرد.^{۷۰} یا این مورد را در نظر بگیرید که بنا به یک گزارش سازمان سیا، که در جولای ۱۹۹۲ منتشر شد، مدت کوتاهی بعد از کشته شدن عباس الموسوی رهبر وقت حزب‌الله در فوریه ۱۹۹۲ در حمله هوایی اسرائیل، حزب‌الله خود را برای حملات تلافی جویانه علیه آمریکا و اسرائیل آماده می‌کرد.^{۷۱} بیشتر گزارش‌ها، بمب‌گذاری مارس ۱۹۹۲ در سفارت اسرائیل در بوئنوس آیرس را به این رویدادها ربط می‌دهند.^{۷۲}

حملات دیگری هم بوده که پیش از رویداد ظاهرًا شتاب‌دهنده آن پیشنهاد و طراحی شده است. مثلاً بمب‌گذاری ۱۹۹۴ در آمیا، مرکز همیاری یهودیان آرژانتین، در بوئنوس آیرس را در نظر بگیرید. آن حمله را اغلب به اسارت مصطفی دیرانی شبه‌نظامی شیعه وابسته به ایران طی یک حمله کماندویی اسرائیل در لبنان در ماه می ۱۹۹۴ ربط می‌دهند. ولی هرچند ماجرای دیرانی مسلماً دلیلی برای حمله تلافی جویانه به ایران و حزب‌الله می‌داد، در زمان ربایش دیرانی بیش از یک سال بود که برنامه‌ریزی برای بمب‌گذاری آمیا شروع شده بود.^{۷۳} در موارد تازه‌تر، حمله با بمب‌های چسبان در سال ۲۰۱۲ طوری برنامه‌ریزی شد که حوالی ۸ فوریه در سالگرد ترور عماد مغنیه عضو حزب‌الله انجام شود. به عبارت دیگر، وقتی حمله‌ای دارد برنامه‌ریزی می‌شود، چرا از یک تاریخ نمادین برای اجرای آن‌ها استفاده نکنند؟^{۷۴}

همین‌طور، درباره انگیزه‌ها فرضیاتی مطرح می‌شود که به نظر معقول

b در ۱۳ فوریه ۲۰۲۱، عوامل نیروی قدس پرسنلی از سفارت‌های اسرائیل در دهلی نو در هند و تفلیس در گرجستان را هدف گرفتند. در هند، مهاجمی یک «بمب چسبان» مغناطیسی را به خودروی حامل همسر وابسته دفاعی اسرائیل چسباند؛ او برای گرفتن فرزندانش به مدرسه می‌رفت؛ انفجار باعث مصدوم شدن او، راننده‌اش، و چند تن از رهگذران شد. چند ساعت بعد در گرجستان عملیات مشابهی با بمب چسبان یک کارمند محلی سفارت (اسرائیل) را هدف گرفت، ولی پیش از آن‌که خسارتی بزند کشف و خنثی شد. روز بعد، ۱۴ فوریه، پلیس به صحنه یک انفجار در خانه‌ای در مرکز بانکوک که از سوی گروهی از ایرانی‌ها کرایه شده بود هجوم برد. دو مرد از خانه فرار کردند، ولی سومی مجروح بود و دستگیر شد. ماتیو لویت، «حزب‌الله و نیروی قدس در جنگ پنهان ایران با غرب»، کانون سیاست‌گذاری ۱۲۳، انستیتو واشنگتن برای سیاست خاور نزدیک، ژانویه ۲۰۱۳.

«ایران با اقدام از طریق عوامل نیابتی به روش‌هایی که به مقدار کافی قابل انکار باشد یا بارد-گم-کنی همراه باشد، ریسک پروژه‌ها را و نفوذ خود را در جاهایی بسیار دورتر از مرزهایش مدیریت می‌کند. به علاوه، رهبران ایران هنگام اقدامات خشونت‌آمیز ظاهراً بر قواعد تناسب و تقابل از دید خود تکیه می‌کنند. استفاده ایران از خشونت حسابگرانه است و اغلب همان قدر که بر خود عملیات تمرکز دارد، بر آثار روانی آن هم تمرکز دارد.»

می‌رسد ولی نمی‌توان با استفاده از اطلاعات در دسترس عموم آن‌ها را قطعاً تایید کرد. مثلاً پرونده منصور ارباب سیر را در نظر بگیرید: شهروند ایرانی-آمریکایی فروشنده خودروهای دست دوم که در سال ۲۰۱۲ به برنامه‌ریزی با ماموران ایرانی برای ترور سفیر عربستان در آمریکا در واشنگتن دی.سی اعتراف کرد. عامل واقعی شتاب‌دهنده برای این عملیات کماکان نامعلوم است، ولی فرضیاتی وجود دارد. طبق یک فرضیه، در سال ۲۰۱۱ در اعتراضات «بهار عربی» در بحرین سرکوبی شکل گرفت که احتمالاً دستگاه‌های اطلاعات و امنیت ایران را به سطح جدیدی از پیکارجویی سوق داد. استقرار تانک‌های نیروی دفاعی بحرین، با حمایت نیروهای عربستان و امارات متحده، موجب شوک و خشم شیعیان بحرین و رهبران شیعه و مردم ایران و عراق شد.^{۷۵} نشانه‌هایی وجود دارد مبنی بر اینکه رهبران ایران ناراحت بودند از این که در موقعیتی نبودند که بتوانند از اعتراض شیعیان بحرین حمایت کنند؛ آن هم اعتراضی که می‌توانست اقدام سیاسی قاطعی علیه سلطنت سنی بحرین باشد.^{۷۶} از قرار معلوم، درست بعد از اعتراضات سال ۲۰۱۱ بود که ارباب سیر با پسرعموی خود که یک افسر ارشد سپاه قدس بود تماس گرفت، و نیروی قدس برنامه‌ریزی برای ترور عادل الجبیر سفیر عربستان را شروع کرد. به باور سازمان اطلاعات عربستان، غلام شکوری افسر سپاه قدس، که یکی از دسیسه‌چینان او را مسئول عملیات معرفی کرد، پیش از شروع عملیات در اوایل سال ۲۰۱۱ در بیروت با یکی از روحانیون شیعه افراطی بحرین ملاقات داشت.^{۷۷}

آنچه فهم زمان‌بندی و انگیزه حملات ایران و نیروهای نیابتی‌اش را دشوارتر می‌کند، این است که آنها همیشه فعالیت‌های خود را با هم هماهنگ نمی‌کنند و گاهی به خاطر اینکه نتوانسته‌اند از برخورد عملیات‌شان با یکدیگر مانع شوند، به نظر می‌رسد اهداف‌شان با هم تضاد دارد. یعنی هرچند نیروی قدس ایران و گروه نیابتی‌اش حزب‌الله در برخی عملیات‌ها با هم کار کرده‌اند ساز جمله عملیات

محدود این واحد حکایت می‌کرد.

همین‌طور به نظر می‌رسد که مقامات ایرانی به ابتکارات پاداش می‌دهند، حتی ابتکارات تهاجمی که لزوماً از پیش تایید نشده یا نهایتاً موفق نبوده است. بنا به برخی گزارش‌ها، دلیل بازداشت پرسنل نیروی دریایی سلطنتی بریتانیا در خلیج فارس همین بود.^{۸۲} از این گذشته، تنش‌های بوروکراتیک داخلی بین عناصر موازی نهادهای امنیتی ایران، که گاهی کارشان با هم تداخل دارد، هم می‌تواند به ایجاد رقابت و ماجراجویی منجر شود و چه بسا عملیات‌های بین‌المللی ایران را تحت تاثیر قرار دهد.

تصمیم‌گیری و طراحی عملیات درون سیستم ایران شفاف نیست. در برخی موارد، مقامات (خارجی) عملیاتی را قطعاً به مقامات ارشد ایرانی ربط داده‌اند. مثلاً در توطئه ارباب سیر، دولت‌های آمریکا و بریتانیا رد توطئه را تا منبع آن در تهران گرفتند و قاسم سلیمانی فرمانده نیروی قدس را به خاطر نقشش در نظارت بر این عملیات در لیست سیاه قرار دادند.^{۸۳} در واقع، در حالی که ماموران اعمال قانون آمریکا مشغول گوش دادن بودند، ارباب سیر با پسرعموی خود و سرتیم گروه قدس، غلام شکوری، تماس گرفت و پرسید که آیا نقشه انفجار در یک رستوران پرترفدار در واشنگتن دی.سی اجرا شود یا نه. شکوری تایید کرد که عملیات در اسرع وقت باید انجام شود و افزود: «فقط سریع انجامش بده. دیر شده». ^{۸۴} ولی برای بسیاری از موارد که به دادگاه کشیده نمی‌شود یا اطلاعات‌شان از حالت محرمانه خارج نشده تا بتوان برای تایید یک بیانیه رسمی یا تحریم خزنه‌داری آمریکا به آنها استناد کرد، تکیه به مواد در دسترس عمومی برای انتساب آن به مقامات ارشد ایرانی مشکل‌ساز است.

اما چند مضمون کلی هست که به زمینه‌یابی عملیات‌های خارجی ایران کمک می‌کند.

ایران در پی تضعیف و هدف‌گیری گروه‌های مخالفی است که رژیم انقلابی آن‌ها را تهدیدی علیه ثبات خودش می‌بیند. این شامل گروه‌های متهم به اجرای حملات در ایران می‌شود، از قبیل جنبش مبارزه عربی برای آزادی اهواز (گروه الأحواز) و گروه‌هایی مثل شورای ملی مقاومت ایران، که اطلاعات حساس درباره برنامه هسته‌ای، فساد، یا دیگر امور حساس ایران را افشاء می‌کنند.

ایران در پی انتقام‌گیری بابت حملات واقعی یا مفروض علیه منافع خودش است و هدف آن هزینه‌دار کردن این‌گونه فعالیت‌ها و بازدارندگی از حوادث آینده است. این مورد حتی وقتی رخ می‌دهد که اقدام مورد بحث برای هدف گرفتن ایران برای خنثی کردن نوعی رفتار شرورانه ایران بوده است.

خصوصاً ایران نسبت به اسرائیل و تعهدش به نابودی دولت یهودی

باکو در ۲۰۱۲^c و استانبول در ۲۰۱۱^d— در موارد دیگر، در ممانعت از برخورد فعالیت‌های عملیاتی خودشان با یکدیگر ناتوان بوده‌اند و گاه در عملیات‌هایی کاملاً ناهمخوان در یک محل درگیر شده‌اند. وقتی عوامل حزب‌الله برای عملیات بمب‌گذاری در بانکوک در اواخر ۲۰۱۱ و اوایل ۲۰۱۲ زمینه‌سازی می‌کردند، گویا این گروه بی‌خبر بود که نیروی قدس هم در حال آماده‌سازی حمله‌ای در همان شهر است.^{۷۸} معلوم نیست آیا نیروی قدس هم از فعالیت‌های حزب‌الله بی‌خبر بود یا نه، ولی گویا نمی‌دانستند حزب‌الله از بانکوک به عنوان یک مرکز توزیع مواد منفجره استفاده می‌کند. و حتی بعد از بازداشت عامل حزب‌الله، حسین عطریس، در ژانویه ۲۰۱۲ هم عملیات نیروی قدس معلق نشد.^{۷۹} به همین نحو، طی روزهای بعد از بمب‌گذاری جولای ۲۰۱۲ در یک اتوبوس حامل توریست‌های اسرائیلی در بورگاس بلغارستان—با آن‌که تحقیقات بین‌المللی و بسیار علنی درباره بمب‌گذاری و جستجوی عاملان آن در اوج خود بود—مقامات بلغارستان چنانکه گزارش‌ها حاکی است یک عامل نیروی قدس را هنگام ورنانداز کردن اطراف کنیسه‌ای در صوفیه، پایتخت کشور، دستگیر کردند.^{۸۰}

عوامل ایرانی گاهی چنان علاقه‌مند به اجرای حمله بوده‌اند که عملیات‌های ناآماده را شتابزده اجرا کرده‌اند. مثلاً در سال ۲۰۱۲ وقتی نیروی قدس برای مقابله با کشورهایی که برنامه هسته‌ای ایران تضعیف را می‌کردند، واحد ۴۰۰ را تشکیل داد، میل به حمله از توان واقعی این واحد جدید برای اجرای آن بیشتر بود.^c این واقعیت که ایران هنوز توان اقدام موثر در جهت نیات خود را نداشت، مایه راحتی خیال مقامات غربی بود. نگرانی آنها این بود که نیروی قدس به وقتش قادر به اجرای حملات مرگبار برای هدف‌گیری منافع غربی خواهد بود.^{۸۱} سرعت طراحی حملات واحد ۴۰۰ نشان‌دهنده عزم ایران برای حمله به منافع غربی بود. ولی شکست همه این عملیات‌ها از توانمندی‌های کماکان

c در اوایل سال ۲۰۱۲، نهادهای امنیتی آذربایجان طی چند حمله تعدادی از تبهکاران محلی را بازداشت کردند که حزب‌الله به خواست ایران به آن‌ها پول داده بود تا به یک مدرسه یهودی در باکو حمله کنند. لویت، «حزب‌الله و نیروی قدس در جنگ پنهان ایران با غرب»، پیشین.

d در می ۲۰۱۱، عوامل نیروی قدس و حزب‌الله یک عملیات ناکام برای حمله به سرکنسول اسرائیل در استانبول اجرا کردند. از قراری که گزارش شده، عوامل نیروی قدس ناحیه را تحت نظر گرفتند، و بعد عوامل حزب‌الله بمبی را در مسیر دیپلماتی که قرار بود هدف گرفته شود قرار دادند. ساویونا مین و آموس هارل، «روزنامه ایتالیایی: انفجار استانبول سوء قصد حزب‌الله به جان کنسول اسرائیل بود»، هاآرتص، ۱۹ جولای ۲۰۱۱.

e مثلاً توجه کنید به تکنیک‌های مورد استفاده در تایلند و جاهای دیگر در سال ۲۰۱۲. بنگرید به: لویت، «حزب‌الله و نیروی قدس در جنگ پنهان ایران با غرب»، پیشین.

«شاید مهم‌ترین یافته‌ای که از تحقیق حاضر استخراج می‌شود این باشد که ایران عملیات‌های ترور، آدم‌ربایی، وحشت افکنی، و پایش را در سطح بین‌المللی به شکلی بسیار تهاجمی پیگیری می‌کند، حتی گاهی در زمان‌ها و مکان‌های بسیار حساس. به استثنای دوره‌ای بعد از حملات ۱۱ سپتامبر ... عوامل و نیروهای نیابتی ایران حتی در جریان مذاکرات کلیدی - از جمله مذاکرات جاری برای بازگشت به برجام - عملیات‌هایی را اجرا کرده‌اند.»

واقعی است، هر چند این هدف معمولاً از طریق نیروهای نیابتی پیگیری می‌شود. عملیات‌های خارجی ایران نه تنها دیپلمات‌ها، شهروندان و منافع اسرائیل، بلکه اهداف یهودی بدون هیچ پیوندی با دولت اسرائیل را هم هدف می‌گیرد.

ایران هر از گاهی نیز به خاطر جایگاه خیالی‌اش به عنوان پرچمدار اسلام انقلابی به عملیات‌هایی دست زده است.^{۸۵} ایران برای دهه‌ها با عربستان رقابت کرده تا به عنوان رهبر دنیای اسلام دیده شود و خودش را حافظ مسلمانان تحت ستم در هر کجا می‌بیند.

ایران با اقدام از طریق عوامل نیابتی به روش‌هایی که به مقدار کافی قابل انکار باشد یا با رد-گم-کنی همراه باشد، ریسک پروژه‌ها را و نفوذ خود را در جاهایی بسیار دورتر از مرزهایش مدیریت می‌کند.^{۸۶} به علاوه، رهبران ایران هنگام اقدامات خشونت‌آمیز ظاهراً بر قواعد تناسب و تقابل از دید خود تکیه می‌کنند. (پس مثلاً اگر کشوری میزبان مجاهدین خلق است، نباید تعجب کند که ایران منافع مجاهدین خلق را در آنجا هدف بگیرد.) استفاده ایران از خشونت حسابگرانه است و اغلب همان قدر که بر خود عملیات تمرکز دارد، بر آثار روانی آن هم تمرکز دارد.

پیش‌بینی روندهای احتمالی آینده در عملیات‌های خارجی ایران^{۸۷}

انتخاب ابراهیم رئیسی - از وفاداران و شاگردان سابق آیت‌الله خامنه‌ای رهبر ایران - به ریاست جمهوری گامی مهم در تحکیم جایگاه سپاه پاسداران در مرکز قدرت و تصمیم‌گیری ایران است. در دوره ریاست جمهوری رئیسی، تا روزی که جمهوری اسلامی مجبور به انتخاب جانشینی برای خامنه‌ای شود، احتمالاً سپاه بزرگ‌تر و توانمندتر

خواهد شد. بنا به نتیجه‌گیری گزارش انستیتو تونی بلر برای تغییر جهانی، برای خامنه‌ای و رئیسی «سپاه در هموارسازی انتقال قدرت به رهبر بعدی نقشی حیاتی خواهد داشت».^{۸۸} یک سپاه مقتدر، در تلاش برای حفظ انقلاب احتمالاً تهاجمی‌تر هم خواهد بود، و احتمال آنکه عملیات‌های ترور هدفمند، آدم‌ربایی، و شنود-و-پایش و حملات کور بین‌المللی کماکان یکی از ویژگی‌های عملیات‌های خارجی ایران باشد و چه بسا افزایش یابد بیشتر می‌شود. در چشم رهبران ایران، این‌گونه عملیات‌ها پاسخی متناسب و معقول به حمایت (خارجی) از گروه‌های مخالف ایرانی است. چنان که محمدجواد ظریف وزیر خارجه وقت ایران، در واکنش به اتهام اتحادیه اروپا علیه ایران مبنی بر اجرای عملیات‌های ترور در کشورهای اروپایی، گفت: «متهم کردن ایران اروپا را از مسئولیت پناه دادن به تروریست‌ها تبرئه نمی‌کند ... اروپایی‌ها، از جمله دانمارک، هلند و فرانسه پناهگاه مجاهدین هستند.»^{۸۹} و در نبود یک توافق جدید با ایران، با تحریم‌هایی که مانع برگشت ایران به نظام مالی بین‌المللی خواهد بود، ایران احتمالاً به چیزی متوسل می‌شود که به نظر خودش حملات قابل انکار اما متناسب علیه کسانی است که رژیم انقلابی ایران را تضعیف می‌کنند.

بر اساس یافته‌های موجود در داده‌های جمع‌آوری شده برای این تحقیق، احتمالاً فعالیت‌های مرتبط با عملیات‌های خارجی ایران استمرار قابل توجهی خواهد داشت. همان‌طور که بالاتر اشاره شد، ایران توانمندی‌های سایبری را به جعبه ابزار خود افزوده است که معمولاً از آن برای جاسوسی از مخالفان، پایش الکترونیک، و عملیات‌های خبرسازی استفاده می‌شود. آن‌طور که موارد کاربرد این توانمندی سایبری نوظهور نشان می‌دهد، ایران و نیروهای نیابتی‌اش تاکتیک‌های جدیدی یاد می‌گیرند و توسعه می‌دهند. مهم‌ترین تغییر تاکتیکی که ممکن است در ماه‌ها و سال‌های پیش رو ظاهر شود، استقرار تیم‌های پیکارجوی شیعه از کشورهای مختلف جهان - عمدتاً غیرایرانی و غیرلبنانی - است که هر یک بخشی از نیروهای نیابتی ایران را نمایندگی می‌کنند و به درخواست ایران عملیات انجام می‌دهند.^{۹۰} آنچه مجموعه - داده این تحقیق روشن می‌کند این است که هم حزب‌الله و هم نیروی قدس عواملی دوتابعیتی را وارد کار کرده‌اند که با گذرنامه‌های غیرایرانی خود سفر می‌کنند.^{۹۱}

شاید مهم‌ترین یافته‌ای که از تحقیق حاضر استخراج می‌شود این باشد که ایران عملیات‌های ترور، آدم‌ربایی، وحشت افکنی، و پایش را در سطح بین‌المللی به شکلی بسیار تهاجمی پیگیری می‌کند، حتی گاهی در زمان‌ها و مکان‌های بسیار حساس. به استثنای دوره‌ای بعد از حملات ۱۱ سپتامبر، زمانی که ایران نمی‌خواست در «جنگ علیه تروریسم» گرفتار شود، عوامل و نیروهای نیابتی ایران حتی در جریان مذاکرات کلیدی - از

میکونوس در برلین محکوم شد.^h در پی حکم دادگاه مبنی بر آنکه مقامات ایرانی مستقیماً در حمله مزبور نقش داشتند، برخی کشورهای اروپایی مدتی کوتاه سفرای خود را از ایران فراخواندند. ولی هیچ یک از مقامات ایرانی که در عملیات نقش داشت مجازات نشد، و برخی — مهم‌تر از همه، علی اکبر ولایتی — کماکان در عملیات‌های تروریستی بعدی نقش بازی کردند.^{۹۲} به رغم درخواست‌های مکرر آرژانتینی‌ها از کشورهای جهان برای بازداشت و استرداد ولایتی که اطراف دنیا سفر می‌کرد، او هنوز آزاد است.^{۹۳}

در پی ماجرای اخیر اسدی، وزارت خارجه آمریکا نقشه‌ها و تقویم فعالیت‌هایی را منتشر کرده که اطلاعات در دسترس عمومی از فعالیت‌های عملیاتی ایران در اروپا را از سال ۱۹۷۹ تا ۲۰۱۸ مستندسازی می‌کند؛ فعالیت‌هایی که ماموران ایرانی و نیروی نیابتی ایران، حزب‌الله، در آن دست داشته‌اند.^{۹۴} مستندسازی چنین فعالیت‌هایی مهم است، نه فقط برای داشتن یک آرشیو دقیق و واقعی از عملیات‌های ایران، بلکه همین‌طور به این خاطر که بتوان از آن‌ها به عنوان مدرکی در تلاش‌های دیپلماتیک برای انزوای ایران به خاطر فعالیت‌های شروانه‌اش استفاده کرد.

ایران کماکان به این‌گونه فعالیت‌ها مشغول است، چون که می‌تواند. تجربه به ایران آموخته که فواید چنین اقداماتی (از نگاه ایران) بیشتر از پیامدهای اندک و معمولاً موقت آن است. اقدامات پلیسی و تحریم‌های مالی کار درستی است ولی برای این‌گونه فعالیت‌ها پاسخی ناکافی است. این‌ها را باید با اقدامات دیگری کامل کرد، از جمله انزوای سیاسی جدی، ممنوعیت سفر که اعضای خانواده مقامات ایرانی را از تحصیل در خارج یا رفتن به خرید در اروپا منع کند، و دیگر اقداماتی که برای تصمیم‌گیرندگان ایرانی عواقبی واقعاً جدی محسوب شود. سی.تی.سی

جمله مذاکرات جاری برای بازگشت به برجام — عملیات‌هایی را اجرا کرده‌اند.^f حتی وقتی ایران در پی جلب حمایت اروپایی‌ها از مواضع مذاکراتی خود در قبال توافق هسته‌ای بوده، عوامل و نیروهای نیابتی ایران عملیات‌هایی را در اروپا اجرا کرده‌اند.^g امروز با تحکیم کنترل رهبری انقلابی بر پایه‌های کلیدی قدرت در ایران، و با نگاهی به حفظ انقلاب در زمانی که رهبری انقلابی شاهد افزایش تهدید از طرف عناصر خارجی و داخلی است، عملیات‌هایی از این نوع احتمالاً بیشتر خواهد شد.

یافته‌های ارائه شده در این مقاله بر این امر تأکید دارد که پاسخ جهانی به فعالیت تروریستی بین‌المللی ایران نمی‌تواند فقط به اقدامات پلیسی محدود شود. بلکه به اقدام قانونی هم نیاز است؛ از جمله گسترش تحریم‌های اتحادیه اروپا نه فقط بر بازوی نظامی حزب‌الله بلکه بر کل این سازمان، به علاوه تحریم‌های مالی و دیپلماتیک گسترده‌تر که بازیگران و نهادهای ایرانی دخیل در این‌گونه عملیات‌ها را هدف بگیرد. ولی تحریم‌های مالی به تنهایی کافی نیست و در واقع فقط وقتی موثر است که توأم با ابزارهای دیگر اعمال شود. کشورهای غربی باید تعداد بیشتری از نهادهای و پرسنل ایرانی را که در رفتار غیرقانونی ایران دخیل بوده‌اند تحریم کنند، ولی همچنین باید اطمینان حاصل کنند که ایران با عواقب کار خود مواجه شود؛ از جمله انزوای دیپلماتیک به خاطر سوءاستفاده از امتیازات دیپلماتیک و فرستادن نمایندگان سیاسی‌اش به خارج برای شرکت در حمله و ترور در کشورهای خارجی.

تنها سابقه واقعی برای چنین اقدامی — که اقدام ضعیفی هم بود — در پی حکم دادگاه آلمانی پرونده میکونوس در سال ۱۹۹۷ شکل گرفت که طی آن ایران به خاطر نقش داشتن در حمله سال ۱۹۹۲ در رستوران

f در یک دسیسه چینی، حزب‌الله قصد داشت یک مقام اطلاعاتی سابق اسرائیل را حوالی سپتامبر ۲۰۲۱ در کلمبیا ترور کند. باز هم در حوالی سپتامبر ۲۰۲۱، در عملیات دیگری، تروریست‌هایی که گفته می‌شد از طرف ایران اعزام شده بودند، قصد کشتن بازرگانان اسرائیلی را در قبرس داشتند. برای نمونه رجوع کنید به: بن کاسپیت، «طرح ترور قبرس تصویر گستاخ‌تری از ایران به دست می‌دهد»، المونیتور، ۵ اکتبر ۲۰۲۱. همین‌طور بنگرید به: «حزب‌الله برنامه‌ریزی کرده بود یک اسرائیلی را در کلمبیا به انتقام سلیمانی ترور کند — گزارش»، تایمز اسرائیل، ۱۵ آوریل ۲۰۲۱.

g مثلاً، به گفته دولت هلند، ماموران ایرانی از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ عامل چهار حمله در اروپا بوده‌اند. بنگرید به: «ایرانی چاقوخورده در هلند، به گفته برادرش، قبلاً از سوی ایران هدف گرفته شده بود»، نشنال، ۲۱ ژوئن ۲۰۲۱.

h در ۱۷ سپتامبر ۱۹۹۲، عوامل ایران و حزب‌الله دکتر صادق شرفکندی، دبیرکل یک گروه اپوزیسیون کرد ایرانی، را در رستوران میکونوس در برلین به ضرب گلوله کشتند. آلن کاول، «دادگاه آلمان می‌گوید مقامات ارشد ایران دستور قتل را صادر کردند»، نیویورک تایمز، ۱۱ آوریل ۱۹۹۷.

ارجاعات

- 1 Steven Erlanger, "Iranian Diplomat Is Convicted in Plot to Bomb Opposition Rally in France," *New York Times*, February 4, 2021.
- 2 Kirsten Grieshaber, "Germany charges Iranian diplomat detained in bomb plot," Associated Press, July 11, 2018.
- 3 Saeed Kamali Dehghan and Kim Willsher, "France blames Iran for foiled bomb attack near Paris," *Guardian*, October 2, 2018.
- 4 "Background Briefing on Meeting With Saudi Officials," Special Briefing, U.S. Department of State, July 10, 2018.
- 5 "Netherlands Expels Two Iranian Embassy Staff: Dutch Intelligence Service," Reuters, July 6, 2018.
- 6 Stephanie Van Den Berg, "Be careful, murdered Iranian activist's daughter tells European exiles," Reuters, December 12, 2017.
- 7 "Iranian spies in Germany targeted Israel embassy, Jewish kindergartens," *Times of Israel*, January 10, 2018.
- 8 "Germany protests to Iran for spying on targets with ties to Israel," *Times of Israel*, January 9, 2018.
- 9 "Iranian Intelligence Officials Indicted on Kidnapping Conspiracy Charges," U.S. Department of Justice, July 13, 2021.
- 10 Florencia Montaruli, "Colombian Defence Minister Reveals Iran-Backed Assassination Plot," *Iran Wire*, November 16, 2021.
- 11 Dan Williams and Michele Kambas, "Israel accuses Iran of Cyprus attack plot after suspect arrested," Reuters, October 4, 2021.
- 12 See "Hezbollah planned to murder Israeli in Colombia to avenge Soleimani – report," *Times of Israel*, April 15, 2021; Suzan Fraser, "Turkey thwarts attempt to kidnap, smuggle Iranian soldier," Associated Press, October 13, 2021; Ben Caspit, "Cyprus assassination attempt paints picture of emboldened Iran," *Al-Monitor*, October 5, 2021; "Iranian arrested in Kenya for planning terror attacks against Israeli targets – report," *Jerusalem Post*, November 28, 2021.
- 13 "Iranian plot to attack Israelis, Jews said foiled in Africa," *Times of Israel*, November 7, 2021.
- 14 "Counterespionage: Turkey detains Iranian spies over plot to kidnap exsoldier," *Daily Sabah*, October 13, 2021.
- 15 Ira Silverman, "An American Terrorist," *New Yorker*, July 28, 2002.
- 16 Philip Wilcox, "Terrorism Report," filmed April 20, 1997, U.S. Department of State.
- 17 "Escalating Tensions between the United States and Iran Pose Potential Threats to the Homeland," Joint Intelligence Bulletin, DHS, FBI, NCTC, January 8, 2020; document posted on the Iowa Association of Municipal Utilities website.
- 18 T.R. Reid, "'Satanic Verses' Translator Found Slain," *Washington Post*, July 13, 1991.
- 19 Benjamin Weinthal, "Iran uses server in Netherlands for spying on dissidents – report," *Jerusalem Post*, February 20, 2021.
- 20 "Two Iranian Nationals Charged for Cyber-Enabled Disinformation and Threat Campaign Designed to Influence the 2020 U.S. Presidential Election," U.S. Department of Justice, November 18, 2021.
- 21 Nathan Sales, "Tehran's International Targets: Assessing Iranian Terror Sponsorship," counterterrorism lecture, Washington Institute for Near East Policy, November 13, 2018.
- 22 "Iranian Support for Terrorism in 1987," Terrorism Review, Central Intelligence Agency, February 25, 1988, declassified and approved for release June 1999.
- 23 Thomas Sancton, "The Tehran Connection," *Time*, March 21, 1994.
- 24 "Investigations Unit of the Office of the Attorney General," Office of Criminal Investigations: AMIA Case, report by Marcelo Martinez Burgos and Alberto Nisman, October 25, 2006, p. 31; "Patterns of Global Terrorism: 1991," U.S. Department of State, April 1992, p. 30.
- 25 Patrick Marnham, "Jailed Iranian Puts Pressure on France," *Independent*, February 3, 1989.
- 26 Robert Fisk, "Two Faces of an Unlikely Assassin," *Independent*, October 27, 1991; Magnus Ranstorp, *Hizb'allah in Lebanon: The Politics of the Western Hostage Crisis* (New York: Palgrave Macmillan, 1997).

- 27 Joby Warrick, "U.S. Officials among the Targets of Iran-Linked Assassination Plots," *Washington Post*, May 27, 2012.
- 28 Matthew Levitt, "Iran's Deadly Diplomats," *CTC Sentinel* 11:7 (2018).
- 29 "Iran's Use of Terrorism," Interagency Intelligence Assessment, Director of Central Intelligence, September 1987, sanitized copy approved for release December 4, 2013.
- 30 "Masih Alinejad: Iranians 'plotted to kidnap US, Canada and UK targets,'" BBC, July 14, 2021.
- 31 "Current and Projected National Security Threats," 112th Congress, Testimony of James Clapper, January 31, 2012.
- 32 Elise Labott and Laura Koran, "US officials warn of potential Hezbollah threat to US homeland," CNN, October 11, 2017.
- 33 *United States v. Ali Kourani* (S.D.N.Y. 2017), Court transcript at 263, 305, May 8, 2019; Matthew Levitt, "Breaking Hezbollah's 'Golden Rule': An Inside Look at the Modus Operandi of Hezbollah's Islamic Jihad Organization," *Perspectives on Terrorism* 14:4 (2020).
- 34 Matthew Levitt, "Hezbollah Isn't Just in Beirut. It's in New York, Too," *Policy Analysis*, Washington Institute for Near East Policy, June 14, 2019.
- 35 "Fight against terrorism: Council renews the designations on the EU terrorist list and adds two Iranian individuals and one Iranian entity in response to recent foiled attacks on European soil," Council of the European Union, January 9, 2019.
- 36 Jacob Gronholt-Pedersen, Robin Emmott, and Anthony Deutsch, "In shift, EU sanctions Iran over planned Europe attacks," Reuters, January 8, 2019.
- 37 Scott Stewart, "Reflections on the Iranian Assassination Plot," Stratfor, October 20, 2011.
- 38 Hugh Tomlinson, "Iranian agent admits kidnap of Britain," *Times*, June 2, 2014.
- 39 "Treasury Sanctions Iranian Organizations and Individuals Supporting Intelligence and Cyber Targeting of U.S. Persons," U.S. Department of the Treasury, February 13, 2019.
- 40 "Former U.S. Counterintelligence Agent Charged With Espionage on Behalf of Iran; Four Iranians Charged With a Cyber Campaign Targeting Her Former Colleagues," U.S. Department of Justice, February 13, 2019.
- 41 "Monica Elfriede Witt," FBI Most Wanted.
- 42 "Treasury Sanctions Iranian Organizations and Individuals Supporting Intelligence and Cyber Targeting of U.S. Persons."
- 43 "Manhattan U.S. Attorney Announces Kidnapping Conspiracy Charges Against An Iranian Intelligence Officer And Members Of An Iranian Intelligence Network," U.S. Attorney's Office, Southern District of New York, U.S. Department of Justice, July 13, 2021.
- 44 "How we saved Dasuki IBB, from assassins – DSS," *Vanguard*, February 21, 2013.
- 45 Jake Wallace Simons, "Exclusive: Massive Iranian spy network in Europe revealed," *Jewish Chronicle*, April 8, 2021.
- 46 Gitesh Shelke, "Iranian spy was phd student at UoP," *Pune Mirror*, April 26, 2012.
- 47 Isabel Kershner, "Amid Nuclear Issue, Israel Said to Arrest Iranian Spy," *New York Times*, September 29, 2013.
- 48 Tomlinson.
- 49 "How we saved Dasuki IBB, from assassins – DSS."
- 50 Matthew Levitt, "Hizballah and the Qods Force in Iran's Shadow War with the West," Washington Institute for Near East Policy, January 2013. 51
- 51 "Man Pleads Guilty in New York to Conspiring with Iranian Military Officials to Assassinate Saudi Arabian Ambassador to the United States," U.S. Department of Justice, October 17, 2012.
- 52 "Iran's Ministry of Intelligence and Security," Federal Research Division, Library of Congress, December 2012.
- 53 Ibid. See also Saeid Golkar, "Iran's Intelligence Organizations and Transnational Suppression," *Policy Watch* 3517, Washington Institute for Near East Policy, August 5, 2021.
- 54 Warrick.
- 55 "Bangkok Blast Suspects 'Targeting Israeli Diplomats,'" BBC, February 16, 2012.
- 56 Thomas Fuller and Rick Gladstone, "Blasts in Bangkok Add to Suspicions about Iran," *New York Times*, February 14, 2012; Piyaporn Wongruang, "Suspects Partied in Pattaya," *Bangkok Post*, February 17, 2012.
- 57 Tim Arango, James Risen, Farnaz Fassihi, Ronen Bergman, and Murtaza Hussain, "The Iran Cables," *New York Times*, November 19, 2019.
- 58 Ibid.
- 59 Golkar.
- 60 Udit Banerjee, "Revolutionary Intelligence: The Expanding Intelligence Role of the Iranian Revolutionary Guard Corps," *Journal of Strategic Security* 8:3 (2015).
- 61 Saeid Golkar and Kasra Aarabi, "The IRGC in the Age of Ebrahim Raisi: Decision-Making and Factionalism in Iran's Revolutionary Guard," Tony Blair Institute for Global Change, August 2021.
- 62 Ioan Pop and Mitchell D. Silber, "Iran and Hezbollah's Pre-Operational Modus Operandi in the West," *Studies in Conflict and Terrorism*, April 2020; Warren Hoge, "Two Iranian Guards at U.N. Expelled for Film-

- ing New York Sites," *New York Times*, June 30, 2004; Robert Booth, "Iranian Dissident 'Suspected Target for London Hit,'" *Guardian*, November 28, 2010.
- 63 Hoge; "Two Individuals Sentenced in Connection with Work on Behalf of Iran," U.S. Department of Justice, January 15, 2020; Julian Borger, "The man who said no: how Iran coerces expats to inform on friends," *Guardian*, August 21, 2020.
- 64 Matthew Levitt, "Iranian State Sponsorship of Terror: Threatening U.S. Security, Global Stability, and Regional Peace," Testimony before the Joint Hearing of the Committee on International Relations, February 16, 2005; Drew Griffin and David Fitzpatrick, "CNN exclusive: Plotter of foiled 'hit' was allowed to return to Iran," CNN, February 21, 2011. See also Pop and Silber.
- 65 Kareem Fahim and Erin Cunningham, "Turkey says Iranian intelligence was behind elaborate plot to kidnap opponent in Istanbul," *Washington Post*, December 13, 2020.
- 66 "Family Tells AP: Iran Abducted California Man While in Dubai," Voice of America, August 4, 2020.
- 67 "Iran: Transnational Repression Case Study," Freedom House Special Report, 2021.
- 68 Levitt, "Hizbollah and the Qods Force in Iran's Shadow War with the West."
- 69 Ibid.
- 70 Author interview, Israeli intelligence officials, September 2012. See Ibid.
- 71 "Lebanon's Hizballah: Testing Political Waters, Keeping Militant Agenda," CIA, July 1992.
- 72 "Group: Israeli Embassy Bombed for Revenge," *Chicago Tribune*, March 19, 1992.
- 73 Matthew Levitt, *Hezbollah: The Global Footprint of Lebanon's Party of God* (Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2013), pp. 86-87.
- 74 Sebastian Rotella, "Before Deadly Bulgaria Bombing, Tracks of a Resurgent Iran-Hezbollah Threat," *ProPublica*, July 30, 2012.
- 75 Ethan Bronner, "Forces Rout Protesters From Bahrain Square," *New York Times*, March 16, 2011; "Bahrain demolishes monument at Pearl Square," Associated Press, March 18, 2011.
- 76 Nahjme Bozorgmehr and James Blitz, "Khamenei Dismisses Pressure on Iran," *Financial Times*, February 3, 2012.
- 77 "Manssor Arbabsiar Sentenced in New York City Federal Court to 25 Years in Prison for Conspiring with Iranian Military Officials to Assassinate the Saudi Arabian Ambassador to the United States," U.S. Department of Justice, May 30, 2013. See also David Ignatius, "Intelligence Links Iran to Saudi Diplomat's Murder," *Washington Post*, October 13, 2011.
- 78 Levitt, "Hizbollah and the Qods Force in Iran's Shadow War with the West."
- 79 "Swedish-Lebanese man accused of Hezbollah ties jailed by Thai court for bomb materials," *Jerusalem Post*, September 18, 2013.
- 80 Benjamin Weinthal, "Iran agent monitoring Chabad arrested in Bulgaria," *Jerusalem Post*, April 22, 2013.
- 81 Con Coughlin, "Iran's Supreme Leader Orders Fresh Terror Attacks On The West," *Business Insider*, August 22, 2012.
- 82 Aref Mohammed, "Iran seizes 15 British marines and sailors in Gulf," Reuters, March 23, 2007.
- 83 "Treasury Sanctions Five Individuals Tied to Iranian Plot to Assassinate the Saudi Arabian Ambassador to the United States," U.S. Department of the Treasury, October 11, 2011; "General Notice: Renewal of Final Designations, Terrorist Asset-Freezing etc. Act 2010," Her Majesty's Treasury Department, October 10, 2012.
- 84 "Two Men Charged in Alleged Plot to Assassinate Saudi Arabian Ambassador to the United States," U.S. Department of Justice, October 11, 2011.
- 85 "Iran: Eight years of death threats: Salman Rushdie," Amnesty International, April 30, 1997.
- 86 For further investigation of this theme, see Matthew Levitt, "Fighters without Borders' —Forecasting New Trends in Iran Threat Network Foreign Operations Tradecraft," *CTC Sentinel* 13:2 (2020).
- 87 This section draws from the author's previously article "Fighters without Borders."
- 88 Golkar and Aarabi.
- 89 Gronholt-Pedersen, Emmott, and Deutsch.
- 90 For a detailed analysis of this trend, see Levitt, "Fighters without Borders."
- 91 Ibid.
- 92 "German Court Ruling of the Mykonos Killings: The Iranian Dilemma," FAS, April 16, 1997.
- 93 See, for example, "Argentina asks Azerbaijan to arrest Iranian suspect in Jewish center bombing," *Times of Israel*, November 10, 2019. See also "Treasury Designates Supreme Leader of Iran's Inner Circle Responsible for Advancing Regime's Domestic and Foreign Oppression," U.S. Department of the Treasury, November 4, 2019, and "Argentina asks Russia to arrest Iranian official over '94 Jewish center bombing," Jewish Telegraph Agency, July 11, 2018.
- 94 "Select Iran-Sponsored Operational Activity in Europe, 1979-2018," Bureau of Counterterrorism, U.S. Department of State, July 5, 2018.